КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ШОАТТА,
31
август,
1968 шу.
№ 105 (4585).
Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIхкета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистическа партн НохчI-ГIалгIай обкома, НохчI-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ
1923 ШЕРА ДЕХЗ

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

★ ★ ★

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара накъадолхаш

ХАННАХЬА КИЙЧЪЕ КУЛЬТПРОСВЕТУЧРЕЖДЕНЕШ

КПСС ЦК апрельски Пленума решенеш тIа белгалдаьккхад идеологически болх къаьстта тоабе безаш хилар. Цу дакъе доккхий декхараш хьалхаща латт вай культпросветучрежденешта а. ХIанзарча декхараша дIадеххача тайпара вIаштIехьбаккха беза цар болх. Наьха теркам тIаузаш хила еза хIара клуб дани-—аьхки гурахьа, Iай... Цхьабакъда, хIара ха шиЙ тайпара белгалонаш йолаш я. Цо дIадех, из гIулакх теркал а деш, культпросветучрежденей болх вIаштIехьбаккхар. Цудухьа хIанззехьа мел ешачунца Iалашъе еза культпросветучрежденеш лерттIа Iаха замцдаь болх бергболаш.

Из декхар дика кхета а деш, республика цхьайолча моттигашка хIанзле мел ешачунца кийчъаьй культура учрежденеш.

Культпросветучрежденеш Iаьна кийчъяра лерттIа терко ю Наурски районе. Цига хIанало дуккхача клубаштей библиотекаштей ремонт яьй, уж мел ешачунца Iалашъяьй. Iай болх бе кийча я Ищерски юртара клуб, «Советская Россия» яхача совхоза клуб, кштта кхы а. Клубашта ремонт еча дика дахъа лоац цигарча боахамий кулгалхоша. Николаевская яхача станицерча библиотеканей клубаи шиЙ чотах ремонт яьй «Красное знамя» яхача колхозо.

Къаьхегамхошта доккха совгIат делар укх шера «Россия» яхача колхозо. Цо шиЙ чотах хьалйир шоаза вIаштIаръаь клуб. Йиь бIаь моттига лаьрхIа зрительни зал я цу клубе. Цу чу болх беш хургья библиотека. Паровой отопление оттаьй клубе.

Iаьна культпросветучрежденеш кийчъяра дикка бадхаш лаьд укх шера Наьсарен, Грозненски, Шелковской, кштта кхыча районашка. Цхьабакъда, цхьайолча моттигашка ледара латт из гIулакх. Геттара эсала бу болх Гудермесски районе. Цига дукхагIа йола клубаш, библиотекаш ремонт яза я. Iалашдаьдан доагор. Иштта дукха кхоачамбоацараш да цу дакъе Советски, Ведана, Наттеречни, Шаьла районашка. Сунженски районе юрташкарча клубашка. Цхьайола клубаш я республике геттара эсала помещенеш йолаш. Iай болх бе йиш йоацаш. Хьалхеш летта клубаш ханнахьа йистерхаи гIишлоний организацешта. Цхьайолча боахамий кулгалхоша новкъостал дан культпросветучрежденешта ремонт яра, шоай чотах хьалъяц клуб, библиотека. Цу тайпара гIулакх кхы дIахо да мегаргдац. Культпросветучрежденеш Iаьна кийчъяр из Iаламаьте бехктокхаме декхар да. Кхы тIехьататта йиш яц из.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, культура районни отделаш, юртий Советаш декхарийла я цу балха сухалбе. Дукха ха йисаьц Iа тIаккхача. Ерригa торонаш оврцагIъяха еза цу гIулакха. Культура министерство декхарийла я Iаьна культпросветучрежденеш кийчъяра декиа тIахьожам деаттабе, болх цIенхашттa тоабе.

Эггара хьалха теркам тIабахийта беза культура учреждения помещенешта ремонт яра, доагор Iалашдара. ЙIайха, цIена помещенеш па хилча Iай боккъонца вIаштIехьбоакхалургбац болх. Цхьаккха юрт хилийта йиш яц клуб йоацаш. ДIадахача шера цхьайола культпросветучрежденеш йисар Iаьна кийчо ца еш. Цудухьа цар беш бола болх а бар кегабенна. Из гIулакх укх шера хилийта йиш яц. ХIанз шерра дIахьош хила беза культпросветучрежденешта ремонт яра болх.

Культура учрежденеш Iаьна кийчъяра балха дог лазаш хила беза боахамий кулгалхой. Цхьайолча колхозаша, совхозаша шоай чотах ремонт ю клубашта, библиотекашта, хIаьта цхьадолча боахамий кулгалхоша терко яц цу гIулакха. Из нийса дац. ХIара боахама кулгалхочун сийлен декхар да культпросветучрежденеш тоаеча, уж хьалъеча хьинаре дакъа лаца.

ЛоаркIаме да культура учрежденешта эша мебель, кхыйола инвентарь хIанзехьа Iалашъяр.

Къаьстта терко е езаш гIулакх да кадраш кийчъяр. Хеша за шиЙ мел чIоагIа ремонт яь клубаш кийчъяраx, нагахьа санна цига болх беш шоай гIулакх довзаш а лезаш а кадраш ца хуле, болх дIагIоргбоацилга. Цудухьа хIана тIаьхха а хьажа деза кадрашка. Белгалдаьккха деза цхьайолча моттигашка из гIулакх ледара латтилга. Наьсарен района культура учрежденешка болх беча 84 болхлочох цхьаккха а вац лаккхехьара образовани йолаш. Иштта гIулакх да Ачхой-Мартана, Ведана, Урус-Мартана районашка а.

Культура Министерство декхарийла а кадраш кийчъелга цIенхаштта тоаде. ВIаштIехьдаккха деза культпросветучрежденей болхлоша заочно дешаргдола гIулакх.

Доккхий а бехктокхаме а декхараш за хIана культпросветучрежденешта хьалхашка летташ. Уж дикаа кхоачашде йиш хургьаи нагахьа санна лерттIа Iаьна ерригa культура учрежденеш кийча йойя. Парте горкомаш, райкомаш, хIаьта иштта горисполкомаш, райисполкомаш декхарийла я чIоагIа теркам тIабахийта сихагIа культпросветучрежденеш Iаьна кийчъяра.

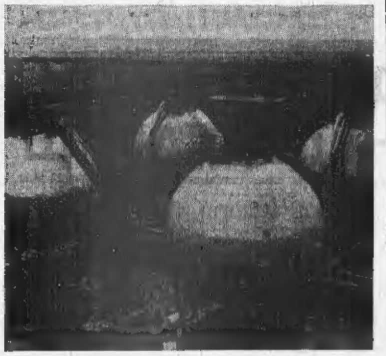

Синтетически каучука Омски завод — СибарегIен химически промышленносто къона предприяти. Заводо арахец дикал лакха йола каучук, мехка а дезаш деха а чIоагIа хетта кхыйола химически продукци.

Предприяти дегIаухаш латт. Ер шу чаккхдоаллаш болх бе йолалургья Иртыша тIарча Iалаьмате йоккхача предприяте йоаьлагIа аргIа.

СУРТА ТIА: синтетически каучука завода газгольдерни станци.

А. Полякова сурт.
ТАСС фотохроника.

НАЬСАРЕН РАЙОНА ЭКАЖКЪОНГИЙ-ЮРТА ЙИСТЕ ШОЛЖА ТIА ТРАНСПОРТНИ ТIЕЙ ТУЛЛАЧА БЕЛГАЛБАЬИНАЧА БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Наьсарен района Экажкъонгий-Юрта йисте ка маьхала а йоалаш Шолжа транспортни тIей тиллараx НохчI-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота дойла:

Анишкин Николай Григорьевича — НохчI-ГIалгIай АССР автомобильни накъаш дехкарен ремонтен Управление № 916 йолча Сунженски накъаний участка бульдозериста.

Астовацатурьян Ваган Аванесовича — СССР транспортни гIирсашкара Министерства № 479 йолча тIаьхь техкара поезда прораба.

Захаров Николай Александровича — СССР транспортни гIирсашкара Министерства № 479 йолча тIаьхь техкара поезда начальника.

Исмаилова Элмадин Думушо — НохчI-ГIалгIай АССР автомобильни накъаш дехкарен ремонтен Управление № 916 йолча Сунженски накъаний участка болхлочоа.

Мицунов Павел Максимовича — НохчI-ГIалгIай АССР автомобильни накъаш дехкарен ремонтен Управление № 916 йолча Сунженски накъаний участка экскаваторщика.

Сидоров Анатолий Андреевича — СССР транспортни гIирсашкара Министерства № 479 йолча тIаьхь техкара поезда крановщика.

Тутаева Юнуса Хазиматa — СССР транспортни гIирсашкара Министерства № 479 йолча тIаьхь техкара поезда болхлочоа.

Черников Игорь Ивановича — СССР транспортни гIирсашкара Министерства № 479 йолча тIаьхь техкара поезда болхлочоа.

НохчI-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
И. АЛМАЗОВ.

НохчI-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Г. СКЛОКИН.

г. Грозный,
1968 шера 29 август.

ЯЛАТ ДIАДЕ КИЙЧЛУ

3550 гектар лаьтта да тха колхоза гурахьа дIаюргIйолча культураш та яха дезаш. ХIанзле аьха дальнад 1437 гектар. Дика аьхар из лаьта Н. Ф. Думанаева кулгалдеча № 3 йолча бригада механизаторашa Карнаев Iаддала, Сергеев Василе, Ферхошкин Александра, кхычар. 23—25 сантиметрал тIехигагIа хиллацар цар аьха лаьтта. ХIара муьхъа кинот массаза хух трактора уллаш чIоагIъеш, ишача даьтта хьекхар механизаторашa. Цудухьа агрегат аха болх ца беш цхьа сахьат дакхацар. Дийнахьара норма массаза а 120—130 процент кхоачашйора массане а.

Тха кхашка дIайийнача хIамашта хиЙ мел дукха тохе а сон хургдац, дукхагIа дола лаьтта гIум йолаш, хиЙ кIезига чусоцаш да. Цудухьа чудолийташ хиЙ дуллаш латт лаьтташка. ХIанзле кеп хIабе лаьрхIача 100 гектара тIа теха дальнад из.

Дика кийчду дIадургдола фу а. Iалашдаь 2500 центнер рожь, 200 центнер кIа, 1800 центнер кен. Деррига фу цхьоалагIча [illegible].

Дика кийчъаьй механизаторашта техника а. Ялат дIадуьш эшаш мел йола агрегат вIашагIъедла, лаьтта хьехха кийча латт. Боахаме 20 сеялка я. Уж тахан кхашка араЙоале а кулг тоха дезаш да.

А. ГИРЕЕВ,
Шалкинский района «Червленный» яхача колхоза агроном.

ХЬАЛХАРА МУХЬ

ДIайха да сайрантахьа лесташ латтар.

— ХIанз хьатIаэттай, бIарчача шера хIана дац аьна, оаха баьча балха хьалхара итогаш е мегаргйолаха, — йоах бригадир волча Арсамбиев ЯрагIе. Цун бе йоаьл хьаькхка цIеньаь латта продукци шекар доаккхача заводе дIахьахьара оттаь график.

ХьатIаккхаьчар шекара свекла оахкаш лела Байнурадов Абукара трактор. Цун агрегата тIехьадаийе доккха мерза оалаш. Ала деза шекара свекла дIайийнар а, цунна эша гIулакх дар а, хIаьта хIанз из оахкар а Абукар вола.

— Мел шекара свекла йоал шун хIара гектара тIара? — хетт аз цоалагIча звено кулгалхо йолча Шаихалова Розайта.

— Тахан мара доладеннадаш тхо чуэца свекла лархIа. ХIаьта юххьанда баьча тохкамо хьахьеха хIара гектара тIара кхо бIаь совгIа центнер мерза оалаш долаш хилар. ХIаьта ер юхьиг мара яц. ДIахо йодача хана кхы а дукхагIа яргьа гектара тIара, хIана аьлча хIанз оаха чуэцна йолаь участок дикагIъерех яц. Оаха дош деннад шекара свекла кхахара ши план кхоачашъе, хIаьта планах гектара тIара йоагIар 190 центнер тIаийцача декхарех йоагIар 250 центнерi мара яц.

Цецвала везаш дац Гудермесски района «Кавказ» колхоза цхьоалагIча бригада шекара свекла кхеерий юххьанцара толамаш. ДIадахача шера гурахьа белабеннабар бригада чуЙоагIача шиша звене балхой хIана чуэца хьувцьах кийчбе. Хьалххе а аха а аьха Iоадилаб трактористa Байнурадов Абукара 105 гектар заба лаьрхIа лаьтта. ХIаьта керттера оахам далехьа, хIара гектара тIа 20 центнер а кхоачийташ органически удобренешца кхьанаь дар лаьтта. Цул тIехьагIа [illegible] дукха ха па йолийташ, бола ца боакхаш юххьахар лаьтта.

Теркам тIабахийта гIулакх дар свекла дIаюргIйолча лаьттана бIаьсти а. БIаьстан юххье лаьттанпара тIоадал соцеш маххаш даьхар, хIаьта шекара свекла дIаелехьа оасар дIадоахкхаш шоза культиваци а йир.

Шекара свекла дIайийна аьккхар кхаь дийнахьа. Цул тIехьагIа, хьатIадаьна оасар дохадеш маххаш даьхар. Иштта гIулакх дарах дика, низ болаш ер хьатIаюила баьцовгIаш. Бакъда гIулакх цох доалаш дацар. БаьцовгIашта шоалагIа лист тегача лаьтта цамца а доакхаш, свекла кийахйир. Уж балхаш лах дийнахьа даь даьхар. Цу тайпара балхаш шоза дир.

Боккхача лоархIаме хилар кхашка минеральни удобренеш тохсар а. ХIара гектара тIа 1,5 центнер а кхоачийташ аммиачни селитраца подкормка йир шекара свекла лелаерашa. Белгалде доагIа из маьхера культура дIайийна лаьтта хиЙ дохкаш хиннал га а.

— Боахама хьалаш йоцьал латташ, хаддаьза бейха мух хьехкаш хиларах лаьтта сихха докъалора, цудухьа цхьа хиЙ диллараx кхоачамбацар, — йоах Арсамбиев ЯрагIе, — шоза хиЙ диллар оаха кхашка.

Иштта дика гIулакх дарах вIаштIехьдаьннадар звеньаь кулгалхой болча Акбулатова Хаврайи Шаихалова Розайн хIадахача шера а шекара свекла дика хьунхьае. ХIара гектара тIара 380 центнер мерза оалаш дIахар цар. ХIаьта шеко йоацаш ала йиш я укх шера а цар шоай толамаш эшалолийтаргдоацилга. ХIанзле шекар доаккхача заводе цхьа эзар совгIа центнер мерзача оалий хьалхара мухь дIаахначийтаб цар.

М-Р. ПЛИЕВ.

ХА ДIА ЦА ЙОХИЙТАШ

Хьинаре къахьег тха отделенерча механизаторашa. Шоай говзал, низ, хьинар ца кходенш кхашка болах уж хьувкъанаш дикагIа кхеле. дакъенна дукхагIе ялат вIалалийта гIерташ. Уж ба тха «Октябра 40 шу» совхозерча отделенешта юкъе лаьржача ахье гIербаьнна.

Цулухьа оаха доаккхал ду тхоай механизаторех, цар хьашташ кхоачамде гIерт. Из царна гу, хов шоаш бкц ца болийтилга. Цудухьа лаккхъи цар шоай къахьегама овсарле, дика хьоккамаш [illegible].

7 ди мара эшаьзар царна 11 комбайнаца тха отделенера 820 гектара тIара хIал мукх чуэца. Юкъера лаьрхIача гектара тIара 19 центнер йоалаш ялат чу а ийла тхоашта хьанхашка латта декхар кхоачашдие оаха. ТIаийнача социалистически декхарех 17 центнер мара хиар чуэца езараш.

Оаха дукха къахьийтад хьатIадоагIача шера кхы а дикагIа хьувкъам хилийта кийчо яра.

Тхоай мел йола торонаш оврцагIъяхар оаха ялат хьехха лаьтташ сиха ахара. Иштта вIаштIехьбаьккхар оаха из болх?

Кулгалхоша, специалисташа шоллагIа хьадеш дола хIама лоархIаме долга белхлошка дIахойте, уж тешабой цар хьинар, бехктокхам айлу. Бакъда, шиЙ тайпара метод еш из парга дIахайта а.

Механизаторашка болх хьабе а аьхо шоаш бийсана чубалхар кулгалхой, специалисташ. ДIахьокхацар цу механизаторел дукхагIа шоаш сагота болга а хила безилга а. Цулухьа балха ритм мелъяла йолаелар, дукхагIа гектараш Iояр дуьхьа брак еш моттигаш а ийсъелар.

Хайра тхона цу гIулакха керттера бахьан. Кага а дьвна уж трактористаш санна хувца а луш ден а буе а кхашка хила доладелар тхо, отделене кулгалхой, специалисташ, счетчик болхлой. Механизаторий балха фу еш хьожар, тIахьожам лоаттабора. Из чIоагIа дика хетар царна.

Цхьаннена тIехьа шоллагIъяр луш Iаьржъала йолаелар участкаш. Совхозе дIахезар Оздиев Iийсай, Казбеков Iаьлий, Умаров Ахьмада, Мерешков Хьусейн, Дударов Якъупа, Алибеков Мусаита, кхычар цIераш. Бийсана дикагIа болх баьраш Iуйрийна «Молния» тIа боахар, дIакхайкадора цар даьккха ахча, луш дола совгIат. Чуйийна болх бир 5 тракторо.

ХIанз ялаташ тIа мел хинна лаьтташ цьта баьннаб механизаторашa. Кийчъаьй фу дIаде къонства участкаш. Цул совгIа силосн кьаккIаш хьоахача мукъахувла лаьтташ оахаш ба механизаторашa. Кийчдаьл оаха дIаде деза фу а, сеялкаш а. Иштта теркам тIабахийта агротехнически бокъонца чакхйоаккхаргья оаха ялаташ дIадув из лоархIаме кампани.

М. АРАПИЕВ.
Наьсарерча «Октябра 40 шу» совхозе кхоалагIча отделене агроном.

ДIАХО А ИШТТА

«Грознефтехимзаводы» объединене чуЙоагIача производственно-товарни контора болхлоша хьинар аьдеика къахьег пятилетия кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Валови продукци арахецара бархI бетта план ханал 5 ди хьалха кхоачашъяьй цар, хIаьта кийча продукци дIалхьийтара план 28-ча августа кхоачашъяьй. Итташ эзараш соммий маьха продукцена реализаци ергьа ханал совгIа. Уж толамаш доахача къаьстта дика къахьийтах Н. Куркини С. Касьянови нерте латтача цхьоалагIчей шоллагIчех цехий коллективаша. Цар кхы а хьалха кхоачашъяьй бархI бетта план.

Н. ЕРМАКОВА,
Грозненски производственно-товарни контора плановни отдела начальник.

МЕХКА КХАШКА

ХIАМАШ ЧУЭЦАР, ДIАЕР, ЛАЬТТА АХАР

Августо дикача хаоттамца дегаш кьаьстар дуккхача районий лаьтташ лоладерий. Цо дика аьттув баьккхар кхашкара балхаш сихдара. Массазарчул сихагIа чуэцаш латт ялташ.

СССР ЦСУ 26 августа отвеньча даннеех, мехка колхозашеи совхозашеи 80 миллиона 338 эзара гектара тIара — дIадийначарех 69 процент хьекхад ялаташи ялатибобови культураш (хьажкIаш йоацаш). 70 миллион хIана из аьнна йолча гектара тIара (хьекха Iоаддачох 87 процент) ялат аьрдад. Ялаташ чуйина доалаш латт Украина, Узбекистане, Азербайджане, Молдаве боахамаш. 8 миллион гектара тIара хьажкIаш чуийцай мехка силоса лаьрхIа. Цун мошa хьувкъам кхоалагIа дахъе долча кхашкара чуйнцаб РСФСР-е, дIайийначох ахенел совгIа — Украинаи Таджикистанеи боахамашка.

Лен-долгунец йоаккхаш латт лен лелабеча зоне Хьехса эра «карабаькхиб» 904 эзар гектара тIара — дIабийначох 69 процент. Белоруссеи Украиннеи из болх баь боалаш латт.

Дукха совгIа-эшашагIа йоацаш мехка хIара пхелагIча гектара тIара чуйнцаб кIомал. Оардаш латт цхьа дIайийча дуккхача шерашка тIаюргли йоацаш. ХIаьта Средни Азе къулбехьа кIанзле а боамби чуэца болабеннаб.

ГIа дожача гуйран юкь — гуралье ялаташ дIадуя ха. Цар оакамо дIадьнай тьалхара 10 миллион гектар, хIаьта из кул планех 26 процент. ХIанз гуралье дуя кIа, мукх, рожь дIадуьш да РСФСР, Украина, Белоруссе, Казахстана боахамаш. Сеялкаш кхашка кхувлаш ба Прибалтика, Закавказьни Средни Азеи лоамаи районий механизаторашa.

Цу цхьан хана шерра моттигаш дIайийца гуйранара оахам деш латт мехка. Колхозашкеи совхозашкеи зибь аьхай 17,8 миллион гектара тIа— заданех 16 процент.

(ТАСС).

КОМСАШ СИХА ЧУЭЦАРА ЭШАР

Эггара хьалха кхача «Ниногри» яхача сортах йола комсаш хIана чуэца болабеннаб Наурски района Ленина цIерагIча совхозе. ЧхьагIар доаккхача пункте а город Грозне мах беча организацешка а дIалахьийтар 90 центнер комсаш мара яц. Цу сортах йола комсаш а цхьатарра массавахъа кхаьча яц, цудухьа юкъ-юкъера хержаш кхаьчараш хьаккъестае езаш хул.

Иттех ди даьча района кхашка шерра дарждаргда комсаш чуэцара балхаш. ХIанз цу гIулакха кийчо яь йоалаш латт. Цу хана хьаккхоачаргва совхозе Гудермесерча педагогически училищера 800 дешархо. Ер кхоалагIа шу да цар комсаш чуэцача хана новкъостал ду. ХIаьта гIороерча № 1 йолча ПТУ-ра 200 саг воагIаргва укхаза. Шоай бараш а белаш комсаш чуэцача дийна ховкаш 1600—1700 саг хургва. Нагахьа санна царех хIаране денна нормах йоагIа 300 килограмм комсаш хьайолхаш хилча шоай чхьагIар доаккхача пункте 450 тонн комсаш дIатела йиш хургья цар. ЧхьагIар доаккха пункт цу гIулакха кийча а я. ХIара дийнахьа шоал бела хьачуэца цун низ а ба. Иштта нагахьа боах хьабойте 1668 гектара тIара комсаш чуэцара дукхагIа беле а цхьа бутт ха мара эшаргъяц парна.

— Кхашкара шортта комсаш хьалхарахи уж пункта дIачуэца йиш хиларахи далаш гIулакх, хIана аьлча уж цу пункте хан-ханнахьа дIаоаш мел эша транспорт па хуле. Цу гIулакха оарцагIъяьккха итт автомашина я-боахаме, эхь — Дагестанера хьожаш. Царъяраш из болх бе хIанз кийча я. ТIаккха кхыяраш Грознерча предприятешкара хьайоагIаргья яхаш я. Цхьабакъда, уж малагIча организацеша мел дIтарrья хIана а хоаш дац. Цул совгIа уж автомашинаш цу балха лаьрхIа кийчъе а из езий.

Кхашка комсаш хьайоахаргйолча хаха эшар Iалашдаь бовлаш латт укхаза.

Кхоачамболаш я боахаме ящикаш, тускараш, гайлоагаш хьакеладе уреаш, цхьабакъда, ведраш-м тоъаш яц.

Совхоза новкъостала кхычахьара хьатIабоагIаргболча наха чуIе цIенош да.

Соахкарчух дукха дикагIа хьахинний укх шера цар кхашкара комсаш. Уж лерттIа яIа хьал йийтка хиннаьа гуш яр. МугIарашта юкъе цIена я, оасар ханнахьа дIадаьккхад. В эзар кхийтта участкаш а яц укх шера.

Комсаш кийлха хиннача совхоза денз 400 эзар хердя га дIаетIай.

Укх шера планах хIара гектара тIара 55 центнер чуэца еза совхоза. Комсашка хьежача уж дукхагIа яргья аьнна хеф. ХIаьта специалисташа, бригадий членаша лувцачох хIара гектара тIара царна хьахургья 57—58 центнер комсаш. Шеко яц «рекапители» яхача сортах ераш-м цхьайолча участкашкара кхы дукхагIа чуэцаргхилара. Уж боахаме 68 процент я. Геттара дика кхеьяй шоай кхашкара комсаш шоллагIча отделенерча Ефремова Анастасия бригада коллективе. ХIара гектара тIара 7—8 тонн комсий чуэца дерхI цар. Иштта дика хьахиннай кхоалагIча отделенерча Гагина Верас кулгалдеча бригада кхашкара комсаш а.

Комсаш чуэцача хана болх дика вIаштIехьбоаккхе шоай социалистически декхарех йохка лерхIа 10 эзар совгIа тонн комсаш йохка карагIдаргда совхоза коллектива.

Б. МАЙНИЕГОВ.

ЯХЬ ДIАЙОЛАЯЬРАШ

ПРОИЗВОДСТВО эрганкхара чотах лакха экономически пайда бара вай республике эггаре хьалхе инициатива дIайолаьяй Грозненски химически комбината коллектива.

Шоай резервешкеи торонешкеи хьежжа химически комбината болхлоше лаьрхIад 1968—1970 шерашка дукха мероприятеш чекхъяха. Уж тIаерзаь я 1967-ча шера киннчул арахеца фенол ацетони 15—20 процент, полиэтилен 20—25 процент, синтетически этилови спирт 10 процент дукхагIа хиийтара. ПланагIа лаьрхIачул совгIа пхе шера 5 миллион сом ахча пайда бе лерхI. 1970-ча шере соме маьха арахецача продукцех 3,3 капиг ахча кхода лаьрхIад химикаше.

Шоаш инициатореш хиларга хьежжа комбината болхлоше керттера теркам тIабахийтаб арахецача продукце дикал лакхъяра. Цул совгIа укх шера цар арахеца лерхI метила окись шийца йоаца фенол. Цо торо хулийтаргья 1969-ча шера цхьоалагIча июле хургйолча ГОСТ-а мяяхара фенол арахеца. Полиэтилен дехкхера процесс эрганкхха тоаяра чотах 1970-ча шера арахецача полиэтиленах 50 процент полиэтилен тIехдика хургда. Пхе шера планагIа къахьегама овсарле 45 процент даккхургья.

Уж декхараш ханал хьалха кхоачашдара ерригa шиЙ тороне варцагIа хьаяй комбината коллектив.

Товарни продукци арахецара бархI бетта план 26-ча августе кхоачашъяьй комбината болхлоше, хIаьта продукцена реализаци ера план — 27 августа. ПланагIа лаьрхIачул совгIа реализаци ергья массехк миллион сома маьха продукцена. Укх шера планагIа лаьрхIачул совгIа паччахьалкхенна баь пайда 1300 эзар сом да. ХIаьта къахьегама овсарле план 6,7 процент тIехкхоачашъяьй, расчетни рентабельность план 2,9 процент тIехкхоачашъяьй.

Iилман ларда тIа къахьегам вIаштIехьбеннхара а дукха белхаш ду комбинате. Цига дIахьош да Iилман ларда тIа къахьегам вIаштIехьбеннхара, электроэнерги, Iы, материалаш кхоара, эзаь йоаю балха ба кIезигъяра, рационализацеи изобретательстваи болх тоабере хетадаь хьажар. Дьахача толамий зар-ханнехьь итогаш ю, нийслу кхоачамбоацараш сиха дIадоах.

Комбината цахашка вIацагIа е екха болх беш я Iилман ларда тIа къахьегам вIаштIехьбеннхара лаьрхIа йола 34 творчески бригада. Цу бригадаше кийчъаьй НОТ-а планаш, цу планагIа лерхIа мероприятеш чекхъьяхачул тIехьагIа пачхалкхенна 561 эзар сом пайда кургба, цул совгIа кхоергйола балха ха 77150 сага-сахьат да.

Укх шера хIанзлехьа чакхъяьхе мероприятеш 157 я. Цар пачхьалкхенна 189 эзар сом пайда баьб.

Мухь тIаботтачех тIера Iобоаккхачеи бизза пайда нийбу мостови электрически кранех, кран-балкех, 4—16 тонн хьалъайеча автомобильни кранех, подъемникех автопогрузчикех, лебедкех, кхычарех. Уж ерригаш а тха комбинате 300 гаргга я.

Электроэнерги, бедал, кхыйола материалаш кхоара тIехьа лоаттабеча къовсамах а боккха пайда баьннаб. Дукхьаа укх шера кхоаьад дукха бензол, газоеи бедал, электроэнерги, Iы.

ИШТТА лакха къахьегама толамаш доахача социалистически яхье хьалха латт В. М. Дронкин, Б. И. Кулинов нерте латтача а кхыча а цехий коллективаш. Къахьегама овсарле лакха йолаш, цхьаккха брак йоацаш болх бу цар. Социалистически яхье аьнначa сменешта, участкашта юкъе кьалхара моттиг лелеш я Б. И. Ковальчук, В. В. Степанов, Н. В. Абрасимов нерте латте бригадеши участкаши. Тlех дика къахьегаш ба аппаратчикаш Л. П. Черкунова, Л. Г. Красноштанова, лаборанткаш В. И. Черникова, Л. Я. Орлецкая, слесараш И. И. Шевляков, М. В. Козлов, машинисташ Г. Б. Карданьский, И. Б. Жевнер, грузчик А. В. Шовшаев, кхы дукхаа бараш а.

Комбинате дукха белхаш ду болхлой кийчбара, цар говзал лакхъяра. Белхлойи, инженерно-технически болхлойи производственно-технически Iамабар вIаштIехьдоакх дикагIйолча метода школе гIолле, цер чакхйоах производственно-технически курсаш, лаьрхIа йола курсаш, шолагIа балха говзалаш караерзаю.

Укх шера кийчаьь 85 болхло. Шоай квалификаци лакхъяьй 980 болхлочо, царех дикагIйолча метода школе дийшараш 178 саг ва, производственно - технически курсаш чакхъяьхараш — 281 болхло, лаьрхIа йола курсаш чакхъяьхараш — 176 саг, хIаьта шоллагIа балка говзал караерзаьй 345 болхлочо. Квалификаци лакхъяьй 127 инженерно-технически болхлочо, институташка дешаш ва 270 саг, хIаьта техникумашка дешаш ва 207 саг. Дукхьала хьалхарча аь шера шоай балха разряд лакхйир 202 сага. Цунца цхьана лакхлу болхлой къахьегама овсарле, цудухьа лекхагIа хул комбината коллективо доаккха къахьегама толамаш а.

Пхе дийнахь болх а беш шиш дийнахь салоIергдолча кIиранге дьалча денз чIоагIа терко ю оаха болхлошка дикагIа салаIийтара. Укх шера Каспийски форда тIа, вай республикерча, Къилбаседа-Кавказерча хозача моттигашка салаIа баха химикаб химкомбината болхлой. Традици а хинна дIаэттад цахоеи сайренаш елга. Цехий болхлоше къаьст-къаьста шоай салоIа сайренаш чакхйоах химиккий культура Дворецa.

Иштта къахьегача комбината коллективо ханал пхи ди хьалха кхоачашъяьй бархI бетта план. Социалистически яхье хьалха латт 15-ча августа бархI бетта план кхоачашъяь дубитель эча цеха коллективи 17-ча августа шиЙ план кхоачашъяь фенол доаккхача цеха коллективи.

ДIахо а дика толамаш даьара производство ерригача резервеха бизза пайда эцара къовсам лоаттабаш ба химикаш.

В. СКРЕБНЕВ,
Грозненски химически комбината директора экономически дакъашта боли заместитель.

1 сентябрь—мехкдаьттаи газовии промышленноста болхлой Ерригсоюзни Ди

ХЬИНАР айдена вакъаеннай шоай цIейна «Малгобекнефть» НПУ Ленина орден лелаеча цхьоалагIча промысла коллектив. Н. Кобилашвиле сурташ тIа шоена бIаргагу цу промысла дикагIа бола болхлой.

Лакхехьарча сурта тIа я комсомолка Горбакова Малика, мехкдаьтта доаккха оператор я из, шийн вахар цу балхаца хувза даьрхIад цо. Цудухьа укх шера Грозненски мехкдаьтта техникума заочни отделене деша эттай Малика.

Дикача гIулакхашца йоалаш я промысле Крамаренко Петр керте латта скважинашта лаьттан кIаьлха ремонт ю бригада. Мехкдаьттахой цIей тIаккхоачаш царна карара кара тела цIе вымпел хьожаьй. Сурта тIа ба бригаде хьалха латтараш (аьрдехьара—аьттехьа) оператор Мордачев Иван, оператора гIонча Алероев Захар, лебедчик Иваненко Петр.

УКХ ШЕРА цхьоалагIча сентябре дагьалагIа дезду шоай цIей вай мехкарча мехкдаьттаи газовии промышленноста болхлоша. «В. И. Ленин ваьча дийнахь дена бIаь шу дизара кийчо ярах» бола КПСС ЦК сонамо дог гIоздаьккха дезду мехкдаьттахоша шоай цIей. Доккхий социалистически декхараш тIанийцад цар цу дена сийленца вакъабахара. Уж толамца кхоачашдара яхье баьннача мехкдаьттахоша чIоагIа къовсам лоаттабу шера, вай мехка 300 миллион тонн «Iаьржа дошув» доаккхача диза даькъа хацара.

ХIандоехьа къаьста гуш да даьрхIачух дукха дукхагIа укх шера мехкдаьтта доаккхаргдолга. 1968-ча шера 308—310 милли-чески мероприятеш, боламца бол даьтта скважинаш бол бе йоалайлийтай. Цудухьа ерригa бригадаш участкаш ритмичо болх беш я.

«Старогрознефть» НПУ дьржача социалистически яхье хьалха латт йоккха опыт йола мехкдаьттахо Горепекин Александр Данилович керте латта Хали-Корт яхача участка коллектив. «Горскнефть» НПУ мехкдаьтта доаккха мастер Пальчак Петр керте латтй бригадец.

Вай республике дегаца йоккхагIйолча «Малгобекнефть» мехкдаьтта промыслови управление къаьстта дика болх бу мастераша Тебоев Бексолта Султана, Зарудиев Иван Ивановича кулгалдеча мехкдаьтта доахарий бри-... а дец дIакхухьийтача коммуникацешта реконструкци яр.

Керда вIашагIъеллача «Грозгазстрой» треста болхлоша «Грознефть» объединене коллективаш хьал а яь болх бе дIайолалийтай старогрозненски скважинашкара мехкдаьтта хьагулду коллектор, МалгIабик - Вознесенски вадача майдан тIа болх бе йолаеннай керда коллектор, иштта кхыча моттигашка хьалъяьй керда трапни установкаш, мехкдаьттеи гази хьагулъе коммуникацеш, кхыйола доархIаме объекташ.

ЦХЬАБАКЪДА, даьха къахьетама толамаш дика дале а, республикерча мехкдаьттахоша бакъо пайда эцац

МЕХКДАЬТТАХОЙ СИЙЛЕН ДЕКХАРАШ

ен тонн «Iаьржа дошув» доаккхаргда вай мехкарча мехкдаьттахоша.

Берригача советски мехкдаьттахошца цхьаьна хьинаре къахьег Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша а. Пятилетка хьалдарча шин шерен ах шерен план тIехкхоачашьяьй цар, планал совгIа даьккхад 50 миллион сома маьха мехкдаьтта. Къаьстта сихача темпашка дегIаьх мехкдаьтта доала, газови, мехкдаьтта чахдоала, мехкдаьттахимически промышленность. Республике ерригa арахецача продукцех 63 процент хул тох. Цо дIаьхха а теша ду Нохч-ГIалгIайче мехкдаьтта республика хилара.

1965-ча шера даьккхачул укх шера ворхI миллион тонн дукхагIа доаккхаргда мехкдаьтта, хIаьта мехкдаьттаца хьайоагIа газ 1 миллиард кубически метр дукхагIа хургьа. ШIи-шерагIа хьахулаш дац уж толамаш. Бурувдеттараша, геологаша, берригача мехкдаьттахоша залача геологически хьалашка бурув тохаш, керда скважинаш болх бе йоалайолийташ дукха балхаш даьд. Болх бе йоалийтай тIехкIоарга бурув теха мезозойски тIоаьашкара мехкдаьтта зу скважина. Укх шера планагIа тIанийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдара яхье баьннача мехкдаьттахоша доккхий къахьегама толамаш доах пятилетка кхоалагIча шера. БархI бетта план ханал хьалха кхоачашьяьй цар.

«Грознефть» объединене ерригача мехкдаьтта промыслови управлене а толамца кхоачашьяьй паччахьалкхен планаш тIанийца декхараш. Шоай дезача цIейна пар кийчдаь къахьегама совгIат за планал совгIа даьккха 250 эзар тонн мехкдаьттеи 48 миллион кубически метр газ, шера тIанийцача социалистически декхарех планал совгIа даккха дезаш хина «Iаьржа дошув» бIаь эзар тонна газ 30.7 миллион кубически метр мара дац.

Дийнахьа бусн 40 эзар тонн мехкдаьтта дакхарах республика мехкдаьттахой КПСС областной комитете даькъала бийца дукха за иц, хIаьта хIанз дийнахьа бусн республика мехкдаьттахоша доаккха мехкдаьтта 45400 тонн я. Мехкдаьтта доаккхилга къаьстта сихача темпаша дегIаьх «Горскнефть», «Старогрознефть» мехкдаьтта промыслови управленешка.

Шалахача шера бархI бетта даьккхачул 58 процент дукхагIа мехкдаьтта даьккхад укх шера «Старогрознефть» НПУ мехкдаьттахоша. ХIаьта «Горскнефть» НПУ мехкдаьттахоша — 28 процент. Цу шинна а коллективо массехказа хьалхара моттиг яьккхай Ерригсоюзни социалистически яхье. Уж толачаш хоахача къаьстта дика пайда ийбаьб мехкдаьттахоша къьнача фондах. Чаккхьхай дукха геолого-технически... гадаша. Цар хIанзехьа тIехкхоачашдаь мехкдаьтта даккхара тIанийца хинна социалистически декхараш, лакха я скважинех пайда эцара коэффициент а.

Планированеи экономически стимулированеи кердача системагIа боах бечa мехкдаьттахоша чIоагIа къовсам лоаттабу экономически хьоктамаш тоадара. Паччахьалкхена пайда бар задании хьадоаккхача мехкдаьттага, газага дIабода чах лохбара плани толамца кхоачашдаь цар. Масала, хьадоаккхача мехкдаьттагеи газагеи дIабода чах лохбарах укх шера паччахьалкхена кхедаьд 680 эзар сом.

МЕХКДАЬТТА доаккхараша тIоагIа повкъостал ду даьттан кIаьла скважинашта ремонт ечар. Мехкдаьттахой дезал цIей дийнача къахьегама толамашца дезду мастера Крамаренко Петр Михайловича кулгалдеча бригада («Малгобекнефть» НПУ), Стебунов Владимир Павлович, Солнышкин Дмитрий Степанович керте латтача бригадаша («Старогрознефть» НПУ), кхыча бригадаша.

Мехкдаьттеи гази дукхагIа хийцтара хьинаре къахьег республикерча бурувдеттараша. Дукхача бурувдеттараша тIехкхоачашьяь бурув тохара сухалеи бурув тохарей план. Царех я «Малгобекнефть» НПУ бурувдеттача контора мастер Цоеов Бексултан керте латта бригада. Цо хIанзехьа теха бурув 2563 метр я, планагIа теха дезар эзар метр мара йоацача. ХIаьта хIара станокаша теха бурув 854 метр а, планагIа теха дезар 610 метр мара йоацача. Цу конторерча мастера Шишов Василий Алексеевича цхьан станокаша бетта теха бурув 675 метр я, планагIа теха дезар 440 метр мара йоацача.

Октябрьски бурувдеттача контора Павлов Евгений керте латтача бригада бархI бетта теха бурув 3502 метр я, хIара станокаша цо бетта 578 метр бурув тох. ХIаьта Старогрозненски бурувдеттача конторе иштта дика къахьегаш я Попов Борис Федорович керте латта бригада. Цо бархI бетта планал совгIа теха бурув 309 метр я.

Къаьстта дика къахьег укх шера вай республикерча бурувдеттача контораша яхье хьалха латтача Карабулакски кIоарга бурувдеттача контора коллективо. Цо бархI бетта план тIехкхоачашьяьй. В. И. Ленин ваьча дийнахь дена бIаь шу дизара сийленца пачхьалкхара дьржача социалистически яхье хьалха латт бурувдетта мастераш Ворошилкий Иван Михайлович, Терленкий Василий Климентьевичи керте латта бригадаш.

Мехкдаьттахошта доккха повкъостал дир мехкдаьтта чайдам соаппо, мехкдаьттеи гази хьагул-... ерригача резервах. Шера 25 — 30 миллион тонн мехкдаьтта запасаш лисакъахара бурувдеттаранта хьалхашка латта декхараш дизза кхоачашдац цар. Укх тIехьарча шерашка Старогрозненски, Брагуны яхача моттигашка Гудермес, Эльдарово, Вознесенска техача бурош хьахьекхад мехкдаьтта совдаккха торонаш йолга. Шин шерен бархI беттен бурув тохара сухаль план кхоачашьянц бурувдеттараша. Духхьал укх дIабахача бархI бетта бурувдеттаранта тIадиса паччахьалкхен декхар итт эзар метр я. Ахаш совгIа бурувдетта бригадаш шоай кхоачам ца еш хилар бIахо за мегаргдоаш хац. Цхьайолча бурувдеттача конторашка бурув тохарга дIабода чах пландагIа дахьдIачуа лакхагIа ба. ДIахо бадача хана из болх тоабара а оарцагIа яха еш «Грознефтеразведка» треста, «Грознефть» объединене конторай партийни организацеш, кулгалхой.

Доккхийя бехктокхамеи декхараш да бурувдеттараннта къахьашка латтараш, уж толамца кхоачашдара сихагIа бурув теха яха еш 6—7 эзар метр кIоарга бурув тоха скважинаш.

Хьалха сахиа ер латт мехкдаьттаца хьайоагIача газах бизза пайда эцара гIулакх а. Керда вIашагIъеллача «Грозгазстрой» треста сиха хьалъяц газ лехьа па йоалйтара яхь объекташ. Цудухьа хIара дийнахьа бусн йоагаю 7—8 миллион кубически метр газ. Мехкдаьттеи гази дIаахийтара даьрдIа йола сооружениеш сихагIа хьалъяь яхара дерригa нигзаш тIадахийта декхарийла я «Грознефтеи» «Грозгазстройи» коллективаш.

Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахой перспективаш йоккхий я. Укх шера «Грознефть» объединене коллективо доаккхарга 16 миллион тонн мехкдаьттеи 2.8 миллиард кубически метр газаи, хIаьта тIаьоагIача шера доаккхарга 17.5 миллион тоннал кIезигагIа да доаккхаш мехкдаьттеи 3.7 миллиард кубически метр газа. Дукха ха йоцаш шера 20 миллион тонн мехкдаьтта а доаккхаш азербайджански мехкдаьттахоша вай республикера мехкдаьттахой тIехьахкье а. Болх бе йоалийта еш ерригa резерваш, шерагIа йоалжае еш В. И. Ленин ваьча дийнахь дена бIаь шу дизара цIейна деталь социалистически яхь, мехкдаьтта доала керда моттигаш дукхагIа хьаелла еш.

П. ТОНКОНОГОВ.
КПСС Нохч-ГIалгIай обкома мехкдаьттеи химически промышленноста отдела заведующи.

«Старогрознефть» мехкдаьтта промыслови управлене кхоалагIча промысла коллективо 24 августе кхоачашьяьй бархI бетта план. 17,5 эзар сома маьха я цар планал совгIа арахийца продукци.

Июль бетта лаьхха хьокхамаш дахарах КПСС Старопромысловски райкомеи райисполкомеи карара кара тела ЦIе байрахеи сийна из коллектив сийлен Доска тIа яьккхай.

Социалистически яхь йоаржаь къахьегача участкашта юкъе хьалхаде лелаю В. И. Аркалюк керте латтача Старогрозненски участка болхлоша.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) участка мастер В. Аркалюк, операторaш В. Чебанов, А. Курушина,

И. Панева сурт.

ТЕХОТДЕЛЕРА РЕПОРТАЖ

СО хIана нагIача кабинетера фу хадерец? Шаькъан хадаьча, тайп-тайпара бесаш долча къовламашка уттаяь схемаш, тIайолча каьхаташка хьежаш уйла еш багIа инженераш.

Из уйла хувцаду кIоарг-дукха ваьгIача. Укх сабарерча кабинета чу а доалаш хинбад ший тайпара моллагIча сага хьа ца хоза къахьетама зов. Укх чу «хьаккхеллачух» тIехьагIа мара урагIйолчаш Карабалукера вышкаш, хьаттах Iочудоаш бурув. Укх кабинете багIачарца дага а баьле мара бол дIаболабац, сацийтац, мехкдаьттахоша.

ЧIоагIа эшаш «къуба» да хIана из юнца бурув деттача конторе производственно-технически отдел а.

Тхона хьета оагIора вагIача цхьан инженера гобаьб мехкдаьттахоша. БIаьчча стол дIа а хьала уллача кIайча каьхата тIа гIоала кийса такидаш а дуташ уллача цIеча къовлама бIарг тIера баьккхац цар.

Къоалама «царахкар» я № 149 йола скважина. ЧIоагIа дукхала яьнай из. 2430 метр Iохкоаргаллийта бурув дIалаьцад кхы метт тахьа ца доалийташ. Дукха аьлла дIалаьцад. Дукха ер а деш шоза цу скважина чIоагIал юхаде бенаб бурувдеттараш. ХIама хилап.

Иштта хаьа доале йиш йий хIана ца лоишаш шин шера хьийга кхе дIалалийта яарж сен ахча? ОарцагIа баьннаб инженераш. Бурув кIезигa зула я лахкха дIахо лаьттах Iочудахийта лаьрдIал цар. ХIана мехкдаьттахоша гобаь-вагIа вокхагIа вола инженер, тха дикагIа вола штате воаца корреспондент инженер Бакалюк Анатолий Яковлевич, техотдела начальник Велов Юрий Григорьевич, инженераш Плотников Виктор Иванович, Кольянко Василий Тихонович.

— Зула даьккха бурув дийнахьа бусн 25 сантиметр мара кIоаргдала йиш йоацийла хий шовна, — аьлча цецбоал бурувдеттараш.

Дийнахьа бусн 20—25 метр бурув хетта Iехача царна из дагадоха а хала да.

— Скважина яьккха дIалаца пшта бол бе беза цар? — хетт аз.

— А. — йоах Анатолий Яковлевича, — кIоарг мел лу сихагIа бурув тохара сувал.

Дукха къамаьла де йиш яц уйлане баха багIача инженерий. ЧIоалхане схема я цар уттаср. ТIаккха хьана хьабоаллийтаргба сона цар болх?

«Къоаравча» новаша. Цар тIа да ерригача буровой контора вахар. Нагахьа санна ерригача контора коллектива хьокхамаш эца дIа хьалбоаллача тайп - тайпарча басарашца биллача гомага хьажа. Цу тIа да мел бурув техад, цхьа метр кIоарга бурув тохаш мел хи дIайохийт. ШоллагIча каьхато шоана дувцаргда хьалха латтача, тIехьаюсача бригадех, цуп баьхьанех.

Дика къахьегама совгIат кийчдаь карабулакхошта шоай цIейна вахкъабоагIаш. 21950 метр кIоарга бурув техад. Из да 100 метр планал совгIа. ЙоагIачул 4 процент лакхъаьй къахьегама овсарле, кхоачашдаьй керттера технико-экономически хьокхамаш.

...БелгалъаьккхА № 149 йолча скважина тIайола вахьа а цIеца директорага дIахьоких баьар Анатолий Яковлевича гобаь лаьттараш.

ХIара йоаккхаш латтача скважине (10 я уж) дийнахьа бусн баь бол пластинкаш миссел йолча бланкаш тIа хIанз а бийя отделе хьабаь мастераша. 150 хиллал толча хаттара жоп а дале. Цу тIа доацаш хIама дац. Цуп анализ я, гIалат лаха, из сиха дIадоаккхаргдола хIама де деза отделе багIачар. Цу тIа дукха ха йоде йиш яц цу гIулакха. хIара лоархIам ца бец дIалахийтача минута йоккха авари хилийтара кхерам ба.

Иштта шийн отчет Iо а билла дIавалар № 72 йолча буровой мастер. Цуп лага я дацар дIакхачнаш аьллехьа Iаламате сиха бол сацийта аьнна шийга производственно-технически отделера телефон тохаргьа аьнна.

— Фу хаьх?

— Сийсара бол бечa хана хIара 15 минута хьалъийхе деза бурув 20—25 минут хьача мара хьалъийхIаьдац шуп бурувдеттачо Козлова.

ЧIоагIа кхераме хIама да кхеттIой я тIехь охьа а яхьаш 30—40 тонн лозал тIалатта бурув хьал ца айлеш 5—6 минута тIехьиалар, шох сен лаккхийтар. Иштта бол беш цхьа-ши сахьат кхы даьккхалара бизалча шинкхаь бетта соцаньяр скважина, ерригa инструмент Iочу я яха, хоккха де хургдар контора. Къулбал «стрелка» шийн хашнахьа тохаслар.

Иштта за хIана со вагIача «сабарерча» кабинета вахар.

М. ЗАНГИЕВ.

ЛОАЛАХОЙ ОПЫТАХ

Дикача толамашца вакъабаьхкаб шоай цIейна «Горскнефть» НПУ вов. Даниленца кулгалдеча мехкдаьтта доаккхача промысла операторaш. «Iаьржа дошув» даккхара йола бархI бетта план ханал ши де хьалха кхоачашъяьй, цхьа ши хьалха кхоачашъяьй газ яккхара план а. Запасел совгIа даьккха мехкдаьтта итташ эзараш тонн да. Шалахача шера укх хьакхалара дилача укх шера 18.7 процент лакхденнад доаккхаш йола мехкдаьтта. Къахьегама овсарле 5.4 процент лакхъеннай промысле.

Уж толамаш дахара дукха организационно-технически мероприятеш чакхъяьккхай промысле. Царна юкъе я геолого-технически мероприятеш.

Промысле дукхагIа йола скважинаш кIоаргаъвесоинн я. Цудухьа, мехкдаьтта даккхара боарам лаккхбара деза керттера гIулакх геолого-технически мероприятеш я. Цу гIулакха промысла геологически службо 1968 шу доалуш чакхъяха езача мероприятей план оттаьяр. Цу планага хьежача укх шера 45 мероприяти чакхъяьккха декхарийла ба промысле. Царех хIанзле 25 чакхъяьккхай укхала, хIаьта из баьхан болаш бархI бетта тIахийтта мехкдаьтта ши эзар совгIа тонн да. Геттара дика эффект хилар № 7 йолча скважина призабойни зонана солянокислотни обработка, цо баьхан болаш. ХьалхагIа дийнахьа бусн дерригa цу скважина луш хина мехкдаьтта 5 тонн хиннале, цул тIехьагIа 22 тонн тела яьнай из. Иштта дика эффект хилар №№ 15, 22 йолча скважинашта цу тайпара обработка яьча тIехьагIа а.

Укх шера «Малгобекнефть» НПУ промыслай насосни скважинашка чакхйоахача геолого-технически мероприятешка хьажа баха хилар промысла инкалаш. Скважинашта обработка ю керда метод Iомайеш цар шита. Иштта, дIадоладир цар скважинашта химически обработка ю гIулакх, цох дикка пайда хинна промыслешкашта.

Кхыча тайпара вIаштIехьбаьккхаб укх шера скважинашта лаьттан кIаьлхара ремонт ю бригадай болх а. ХьалхагIа шоаш яр уж хIанз мехкдаьтта доаккхача бригадашта тIачIоагIъяьй. Кхоъ мехкдаьтта доаккха бригада я промысле, кIаранена тIачIоагIъяь скважинашта лаьттан кIаьлхара ремонт ю бригада я. Нагахь санна, хьалхагIа цу бригадай балха юкъе брак нийслуш хиннале, хIанз иштта дац, хIана аьча ремонт яьча скважинаша йола боргa хьежжа мара дац хIанз повземникий апапи а. Из пайдане опыт МалгIабика мехкдаьттахошкара ийай цар.

Боккха теркам тIабахийтаб промысла коллективе рационализаторски балха з. Укхала дерригa хьалаш вIаштIехь а даьха долаш за рационализаторий цIа, сарахьа цу чу бIаргаго йиш я рационализаторски предложенеш яхьаш баьхаб къахьегамхойи царна йоазон сулмашех тела инженерно-технически болхлойи. Иштта дика вIаштIехьбаьккхача рационализаторски балхах дукха пайда хинаб промысла. Укх шера балха юкъейоаьача 80 рационализаторски предложенех 21 эзар сом пайда хинаб, цул совгIа балха юкъе йоалаьй баьха хьалаш аттача доаха 15 рационализаторски предложени а. Промысла дикагIболча рационализаторашта буон операторaш Релькин Михаил, Головачев Иван, оператора гIончаш Баталов Сайдули, Петров Владимир. Цар хIарана чотах 5—6 рационализаторски предложени я.

ХIанз мехкдаьтта доаккхаршта хьалхашка доархIаме декхараш латт. Уж декхарийла ба Iара кийча я. Хьалхе цу гIулакха план а оттаяь, хIанз цунца хьежжа мероприятеш чакхйоахаш ба уж. Ерригача бригадашкара культбудкашта ремонт яь яьннай, ремонт яь пешкашта а.

ХIанз мехкдаьтта проводаш йIоакъяра эшаш йола ерригa материалаш Iалашъеш ба мехкдаьттахой, из болх сиха чакхбаккха дага ба уж.

Промысла коллектив къахьегама вахте латт пятилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. В. И. Ленин ваь 100 шу дузача дена къахьегама совгIаташца вахкъабaйра.

А. ГАДАБОРШЕВ.

ТIЕХЬАДИСАЧА ГIУЛАКХАШЦА — ТIАГIЕРТТА КЪОВСАМ

КЪАХЬЕГАМХОЙ дIаххача заман тIехьадисача гIулакхий ширачех бахора боккхача доархIаме я дика вIаштIехьаьккха Iилман атеистически пропаганда. Вай республика вахаре нийслу е тайпа тIехьадиса гIулакхаш — дукха истий кхувлар, кхенза бола мехкарий маьре ахийтар. Дукха моттигаш нийслу хIанз а цхьаболча моаршa шоай истий общественни вахарах боахаш, вIаьгIара ара ца буволийташ. Уж моттигаш тха районе а дукха я. Даш къовсам лоаттабу партийни организацеша уж гIулакхаш цIенадь дIадахара. Яхьа нагI кхенза йола йоI йига маIа саг витавац оаха доагIа тIадзар ца деш. Духхьал цхьан дIадахача шера 18 саг суде веннав из баьхан долаш. ХIанз дукха ха йоацаш суда хьалхашка эттав кхенза йола Бичурксева йига Iочу-Борзо яхача юрта ваьа В. Магомадов.

Юртий общественносто мел кара лаьцад вонна къовсам лоаттабара гIулакх. Толстов-Юрт, Йоккха-АтагIа, Комсомольское яхача юрташка бахача нaха цу хьакъехьа боккха профилактически болх чакхбоах. Юртан микроучасткашта йийкъай. Наьза юкъе кхетама бол беш ба коммунисташ, депутаташ, комсомольцаш. ХIара цIагIа индивидуальни болх бу цар.

ХIаранена дика йола шийн участок, цига баьа кагийнахи мехкарийи, цар гIулакхаш. Цудухьа кулгаш латта во ханнахьа нокъзара дакхха торе хул.

Общественноста кхетама бол дикагIбьча моттигашка кхалнаьха бохакъовсаш Iотеlаеш дукха моттигаш нийслу. Газакха саг а воалам бийсача кхалсага шоай лоIам бар ку дIаякхача заман тIехьадиса гIулакхаш лелалераш. Укх тайпара хIама хилар тха районе.

Дукха ха йоацаш Алхан-Кале яхача Джанбаева Малисата нар велар. Иль бераш йиса Малисат. Шоай цIенош а махкаш е, етт а бар цар. Мар вена йига кхалсаг балха а кха шийн берашка хьежа йохвелар. ТIаккха гучаваьлар хьалха вIалла цу цIенна гIулакх доацаш хинна Ермоловски элеватора болхло. Малисата маьрдаь вешийвоI Баев Джунид. ГIайгIо кIалийтача кхалсага шийн хьетараш ве вальнр из. Эттора хьагIа мацца йохкийтар, цул тIехьагIа бераш а дика шийн дай болча дIагIо аьлар ца Малисатага. Цо яздачунна тIаь тиганлар кхалсаго. ТIаккха юрта бахача наха юкъе шийн дIааьшнна мар сиха вицденнав. Хоза барзкъа леладе яьнай Малисат кхаш йоэхараш хувна вовлевелар Баев. Цунах кхы хIана а ца хиина доажа гIулакхаш лелаьерий повкъоста-ш из кхерав велар шийн даьоеший вийий бохаш хьабакхха безам бола Джунид. ШарIата тIадзарах кхерасина Малисат шийн дитьа бер а дита дагана долча яха йода. Хьажа саг воадаш вига берам юрта юкъе даьлар. Алхан-Калински Юрта Совета депутаташта ца ховш а дацар из гIулакх. Ермоловски ДОК-а партийни организацене а кукча за яьккхар шарIата традицешта мутIаьа вола коммунист Баев бехктокхаме ца озам. КПСС райкоме из дош айдир. Шийн берам долча цIэзерхайир Джантаева. Советски закона йола цун боцъонаш дIайохийтар, хIаьта юрта Советаи Ермоловски ДОК-а партийни организацеи хараш юьца Баев шийн ханнахьа сона ца дарах чIоагIа бехк бир.

Уж санна йола моттигаш вай вахаре нийс ца алийтара хаим кхетама бола чакхбала беза партийни организацеша, юрта Советаша. Къаьстта чIоагIбе беза кхалнаха юкъера бола. Шарвата яхача духьала общественноста повкъосталца каст-каста кхалнаьха сайренаш, сходаш чакхъяда еш. Цу хьакъехьа боккхача доархIаме ба кхалнаьха Советаша бу болах. Кхалнах массово - политически балха юкъеезараш, цар бытови хьалаш аттача доахараш уж а. Царга гIолла чакхбоах кхалнаха юкъера политически болх тха района парти[illegible] организацеш. Первомайска, Чишки, Чечен-Аул, Йоккха-АтагIа, Победенное яхача юртий кхалнаьха Советашта цIенхаштта къовсам лоаттабу, кхалнах маьре ахари уж кхувлари шарната яхача бесса ца хилийтара. Цар дукха дакь, саг йигаранаьре яхари кердача советски обрядах чакхдахара.

Кхалнах общественни вахара юкъезара дикагIа йолча балха формех я «Лоаман кхалнаьха клубаш». ГIулакх дика вIаштIехьаьккхача хилча кхалнаха юкъе беча балха дика йола клуба. Цу клубашка керда быт вIаштIехьаьккхара наньках Iехьай политически кхетам хадаьй общественни знанеш баьаьбу кхалнаха. Тха района клубашка каст-каста «Оаха хьогIа доккхал цу, лоаман кхалсаг», «Кхалсага салоIама йи», «Нохч - ГIалгIайчен сийрела мехкарий» яха тематически сайренаш тул. Цигача дийна дукхьалара бол чакхбоах коммунисташи депутаташеи, общественни лекторашеи. Къаьстта дика вIаштIехьаьккхай дийна духьалара промысла Первомайская, Петропавловская яхача станицашка, Старый-Юрте, Комсомольское яхача юрташка.

Каст-каста балха опыт дIа-хьай эцара кхалнаьха семинараш ю райкомо. Цу гIулакхо торе хулийт дикагIа йола балха опыт дIайовзийта, из балда юкъеяхьа.

Наха атеистически кхетам луча боккхача доархIаме ба педагогически коллективашa еш бола болх. Лакхерча классашка дешa багIача дешархошта, дай-нанойта даьрхIа школашкa лектореш я вIашагIъехха. Цул совгIа кхалнаха даьрхIа клубашка, нах чубахача цIеношка а вIашагIъехкай уж.

Практико хьахьекхаа вайнаьха меттала еш йолча беседаша, лекцеша дикагIа пайда дуга. Цудухьа оаха теркам тIабохийт уж тайпа беседаш районе дукхагIа вIаштIехьяхара. Политинформатора е агитатора дийна духьаларча темах беседа, доклад еча хана дукхагIа моттигера факташ масар, уж хилара баьхаш гучадахар хьадех оаха.

Атеистически балха керда формаш оаха юкъехахьаро торе хулийт шарIатеи адатеи гIулакхаш района вахаре юкъера сихагIа дIадаха.

Т. М. АХМАТХАНОВА,
КПСС Грозненски района [illegible]

УДМУРТСКИ АССР. Ижевски автомобильни завод — пятилетка ударни гIишло. Цуьнан корпусаш хьалъеча къахьегаш бу мехка дуккхача областашкарей республикашкарей комсомольцаш кагирхойн. Цу хьалъеш латтача заводо цуьнца цхьаъ ханна продукци а арахец. Вай Iалашъяре йоккхача Даьхен паьллъашка хIанза лехьа а долаш я ижевски маркагIа йола бIаьш «Москвичаш».

Сурта тIа: хIайча кузова конвеер.
Е. Загулаева сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪОНАЧА КАДРАШТА — ЙОККХА ГОВЗАЛ, КОММУНИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ

28—29 августа В. И. Ленина цIерагIча культура Двореце профессионально-технически образоване Нохч-ГIалгIай республиканска управлене дешара заведенеш болхлой педагогически конференци хилар. Цу традиционни конференце лаьраш керттера цуьн доклад яр. ХьалхарЪяр—«1967—1968 дешара шера заведенешка баьча дешара-кхетама балха итогаш а халкъа боахама квалифицированни болхлой кийчбара гIулакх дIахо дегIадоаладарен тоадарен дакъе тIалатта декхараш а». Из доклад йир профтехобразоване республикански управлене начальника Александр Матвеевич Решетникова. «Профтехобразоване дешара заведенеш дешархошта юкъе беча идеологически балхагара хьали КПСС ЦК апрельски (1968 ш) Пленума решенешка хьежжа из тоабара де дезараш» яха шоллагIа доклад йир управлене начальника заместителя нов. З. И. Ахматханова.

Хьалхарча а шоллагIча а докладчикаша белгалдаьхар квалифицированни болхлой хила лаьрхIача кагийча нахи мехкараштен кхетам балара дакъе профтехобразоване преподавателашен мастерашен кхоачашду деккхийн сийлахьен декхараш. ДIадахача 1967—1968 дешара шера 61 специальностах бола болхлой промышленностен транспортен дерригача доакъошта, гIишлошъеча организацешта, юрта боахама, торговлена, общественни кхача кийчбеча моттигашта кийчбеш хиннай училищаш. Уж кийчбара план 102 процент кхоачашъяьй.

Нов. Решетникова аьлар, кадраш кийчъяра гIулакх дикка тоадара ерригга торонаш йолаш я хIанз училищаш, хIана аьлча цига деша уха кагий нахи мехкарийи 8 классел лохехьа образовани йолаш бац. ВIашагIъеллай дика дешара база, кадраш кийчъяра гIулакхъа бIаьхий опыт Iоаьй дукхагIа йолча училищашта, масала, №№ 1, 2, 3, 5, 8, ахьярашта. Масса моттиге лаккхерча квалификаце болхлой кийчбелга шерде безам болаш я управлени.

Цу гIулакха мел эша торонаш йолаш я аьлар докладчикаша. ВIашагIтехай лакха организованность йолаши творчески болх бе ховш йола дика опытни преподавателийи мастерийи состав. Масала, дIадахача дешара шера шоаш дика преподавателаш хилар хьахьекхар бIаьш педагогашка къаьстта а № 1 йолча училищерча нов. Онуфриевас, № 3 йолча училищерча нов. Лисинас, № 2 йолча училищерча нн. Колпиковас, Магомадовас, Павленкос, дешара процессаш чакхйоахача новатораш болча дукхахча кхычар. Цудухьа, цу преподавателий группашкарча дукхагIа белча дешархоша экзаменашка хьахьекхар предметаш шоашта дикеи тIехдикеи ховш хилар.

Дешара дукхача группашка, аьлар нов. Ахматханова, къаьстта а №№ 1, 2, 3, 5, 8, 9, кхьярашта сийначар, вай республика, Краснодарски Ставропольски краяш, Ростовски областа, Украина предприятешка практически болх беш шоаш йолаш баьхалаш лаьхад боахама, партийни, профсоюзни, комсомольски организацешкара. Де а доагIаш локкхал деш дувц вай мастерий нн. Захарова, Сомова, Филиппонова, Юнеева, Мальсагова, Бойко, Миронова, Курочкина, Гузайтова, Ельникова, Поповa, дукхачча кхыча, дешархошта дикагIдола профессиональни порадьйни гIулакхаш хьехаш болча профтехобразоване къонача говзачий а ветераний а гIулакхаш. Цу тайпарча говзанчаша дани новкъостал ду вайна дешархошта кхеттам балара керда, дикагIа йола формаш лахара.

Цунца цхьана, докладчикаша белгалдаьхар дешара-кхетамен идеологически балха тIа нийслуш дола цIенданитта кхоачамбоацараш. Дешархой дийша балара планаш кхоачашъьяц №№ 9, 23, 24 йолча профтехучилищашна кийчо ю яри баьхьан доацаш дешардой дешара дIабувлари бахьан долаш. ХIана а кIезига моттигаш яц кагирхоштен мехкараштен дешар хьехара гIулакх цхьаболча мастерашен преподавателашен дош ца хетачох лелахеш. Эттара хьалха цу тайпара кхоачамбоацараш доалхаш я дешархоша меттел цхьаболча мастераша а къахьегама дисциплина телхаеш хьайоагIа №№ 14, 22, 23, 29 йола училищаш.

ГIалаташ ду цхьаболча преподавателаша а. Масала, № 4 йолча училищерча преподавателa Суркова, № 6 йолча училищерча Химченкос, № 25 йолча училищерча Сотникова ихьайкха хIана дац шоай предметаш хьехара болх тоабара, дош ца хеташ делаю шоай професси. Цхьаболча мастераша а кхыметтел преподавателаша а кагийча наьхен мехкарийн беламе тIабахийтац политически, методически, технически литература. Цхьайолча профтехучилищашка, къаьстта а № 14 йолча Назранерча, МалгIабикерча строительни, кхычахьа во лелабу дешархошта юкъе беш бола кхетама болх, царна теоретически кийчо во ю, Iомаеча машиний, оборудоване, кхыча имущества хьурмат дац дешархоша, хIаьта из бахьан долаш дукхагIа яраш хIаманна найзана йоацача а аьнная уж.

Шинна а докладчика белгалдаьккхар общеобразовательни школаш йисте а яьха баьхка кагий нах теоретически кийчо во йолаш хилар.

ДIахо нн. Решетниковем Ахматхановем дийцар училищаша кхоачаиде деза дукхача саготагIа дола декхараш. Цкъа-дале, сентябри октябри беттанка промышленноста, транспорта, гIишлоний, юрта боахама предприятешца договераш де деза профтехучилищай култаяхоша царна эшаргIола къонача болхлой кадраш кийчъяра. къоастаде дола малагIча специальностагIа мел нах кийчберба. Шеръен чIоагIъен еза дешара-производственни база. Хьалъе еза я керда 10 мастерской, 16 дешара кабинети лаборатории.

Промышленностаи юрта боахами керттерча дакъе квалифицированни кадраш кийчъераш хIана профтехобразоване система хиларах боахама, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, педагогически мастерийн составаш декхарийна я дешархошта цIейиа кхетам луш бу болх чIоагIбе. Предприяте боагIача хана уж технически грамотни хургболча тайпара вIаштIехьдаккхалза даргдац гIулакх. Цул совгIа, тIаьхьожам лоаттабе беза училищаш яьха баьнараш предприятешка балхаш тIа дIанийсбаран уж шо-шоай специальностегIа балха ахийтаран.

Докладаш яь аьнначул тIехьагIа къамаьлаш даьча конференце дакъалоацараша кхы тIа а хьагучадаьккхар дешара-кхетама балха тIа карагIаьлина дика хIамаьии цу даькъера кхоачамбоацараш. Къамаьл де аттара хьалха доли нийцар № 5 йолча профтехучилища директора нов. Класнера. Цо аьлар, укх шера йисте а ваьккха 390 саг электромонтерий, электросварщикий, монтажникий, предприятешта дIавеннав шоаш, хIаьта цар бу болх дика лоархIаш а ба. ХIанз долла хIана кийча да керда дешо боагIараш хьатIаьпара а дешара дерда шу дIадоладара а.

Цул тIехьагIа къамаьл дир № 1 йолча профтехучилища директора нов. Романова. Училища преподавателийн мастерийн коллективе Iоаль дешара-кхетама балха опыт хьа а йоваийта, цо белгалдаьккхар, класса боацаш беш бола идеологически кхетамен болх оргабаккхара шовш дукха хIамаш даь хилар. Училище болх беш я «Мархарен хIаманах самукваш барий клуб», «Къахьегамца сий долаш ва саг» яха уголок, гороа Грознерча эпсарий Цlенца цхьана болх беш йола «ТIема-патриотически гIулакхех лер йоахарийн клуб». Цунца цхьана оратора теркам тIабахийтар цхьадолча дисциплинашта эша учебникаш Грознера эша торе ца хилара.

Трибуна тIа ва гор. Орджоникидзерча профтехучилища директор нов. Дзгуров. Конференце еача делегаце тIадиллараргIа, ца Къилбасерча ХIиращахьарча профтехучилищай преподавательски мастерски состава вIерагIа моаршал ху конференце дакъа лоацарашка, чIоагIа дика могаду шоашца яхь лелаеча гор. Грознерча №№ 2, 5 йолча профтехучилищашна шоашта ху новкъостая.

РСФСР профтехобразоване Госкомитета керттерча управлене инкала нов. Веронкинас, конференца багIараш дешара шу толаме чакхдаларца даькъала а бийна, аьлар, профтехучилищашкара дIадехараш хIара шера дукхагIа хул дукхилга и дикилга а диллача. Къона болхлой дукхагIа вай Iомабаьбале а. шу дакъе планаш лохе йиш яц вайга. хIана аьлча хIара денна дукхагIа эш квалифицированни кадраш. Из гуш да Нохч-ГIалгIайчена хьежача. Къаьстта уйла тIаххийта еза вай дешархой училищашкара дIавхапа баьхьашта, хIана аьлча Нохч-ГIалгIайчохь уж тIа-тIа дукхагIа дIахе мара кIезигагIа вIалла а ахац. ДукхагIа дегIахувла еза дешархойн мастерийн технически творчества методаш, сайрийнарча школай 9-чен 10-чен классашка нар дешара новкъостал дергдола гIулакх де деза. ХIанз, юкъера образовани алар дукъа, училищашка кхаь шера дешилга вIаштIехьдаккхалза даргдац.

Электромонтераш кийчбеш болча училищашта критика еш къамаьл дир производственно-технически контора цеха начальника нов. Манина.

Нохч-ГIалгIайчен профтехобразоване хьалхашка латтача доккхийча декхарех лаьца дийцар шо къамаьл деча хана КПСС обкома промышленно-транспортни отдела заведующе нов. Праненько.

Верригаш а конференце къамаьлаш дараш 17 саг вар.

29 августа секцешта бекъабенна болх дIахо бир конференце дакъалоацараша, хIаьта пленарни заседане хьажа а хьежа чIоагIийр кердача 1968—1969 дешара шера лаьрхIа мероприятеш.

С. ЧУХАРЕННО.

Доазол дехьара

ЧЕХОСЛОВАКЕРА ХЬАЛ

ПРАГА, 29 август. ТАСС-а спец. корр. М. Лаппише хоам бу: Чехословацки столицера вахар лертIадоалаш доагIа. КIезиг-кIезиглуш лаьгIлуш латт дIадахача деношка социализмина моастагIал долча низаша мухьарбаьха кхоххам. Из гуш да массанахьара а.

Праге а берригача мехка а порядок оттае болаенний партийни ничахьалкхени органаш. Правительства председатель О. Черника цхьабола министраша тIа а болаш областной къамаи комитетей вихалий совещани хилар столице. ЛадийгIар Москве хиннача советско-чехословацки переговорех йолча информацега.

Цул тIехьагIа совещане дакъа лаьцараша дийцар, белгала аьлча, производство лертIаяккхарца, баха нах Iалашбарца, дIайийна хIамаш цхьа барт а болаш чуэцара дувзаденна, сагатагIа дола боахама декхарии. Ялаташ а хIаьта иштта хо а — мехка лоархIамегIарча технически культураех цаI чуэнара болх байта нах сарцигIа ка баьхача баргбоацаш лаьрхIар совещане дакъа лаьцараша. Цу гIулакха массаза а лелаеча практикагIа найда эца лаьрхIад лакхерча дешара заведенеши техникумийи студентех.

Укх тIехххьарча деношка реакцион низаша шоай торо йолаш мел дола хIама даьд халкъа боахами транспорти юкъагIъяккхара. Советски Союзаи кхыча социалистически мехкаштен духьала еча дорхача пропаганда нийсса из дар кхохкам чIоагIбаран Москве еш аьтта переговорин юкъагIхаран тIаерзаьлйолча цар плана керттера дакъа.

Цхьабакъда, дукхагIча хана юхадетташ дар уж гIулакхаш провокацешта тIехьа боалаш ца хиннача болхлой оагIонгахьара.

Прага улицашка хIанз кIезигагIа гучаяьвла яьнний шоаех «либерализм» «демократически социализм» хетийташ бола нах шоай гIулакха пайда эца гIийртача дорхбенначa кагирхой товбаш. Цу деношка дукхачарна бIаргайра цар бакъонца йола юхь. Чехословаке къахьегамхой шоашта бIарга а гуш дог тийшар шоашта карагIдьинарашта, республикерча социализма лардашта мел боккха кхерам тIабессабар.

ХIанз улицашка гулбенна коребоагIаргба сатийна Москве хиннача советско-чехословацки переговорий итогаш ювцаш, саккетамен дисциплина йолаши хилара, мехкара хьал сихагIа лертIадоаккхилга Iалашдара баха нах тIахьийхача республика Президента Л. Свободаи КПЧ ЦК Хьалхарча секретара А. Дубчекеи радио чу гIолла даь къамаьлаш дувцаш болча наьха товбаш. Харц хоамаш дараи баха нах Iехабаран къайлагIарча радиостанцеех, газетех, листовкаех пайда ийцача контрреволюцион пропаганда воздействех тIайижа порлув хIанз дукхачар бIаргаш тIара Iойовлаш латт.

Укх деношка баьржача ирача къовсамо бакъдир, коргамукъа эвначa контрреволюцена духьала лоаттабеча къовсаме чехословацки халкъа новкъостал дара вежарашха болча вхе социалистически мехко цхьаьна чакхдьъя гIулакхаш геттара нийсса шоай хIанкахьен хиния хилар.

Цудухьа хIанз белгала хIара гахьйта хIана дувлац аьнна гучадувл халкъо советско-чехословацки переговорий итогаш могаеш хилара тешал деш дола керд-керда хIамаш. Цхьана оттаьча коммюнике уйла еш болча наьха дог теш, цу лоархIамеча политическа документа тIа чакхъяха оттаьча мероприятеша чурчен аралхарен контрреволюцени низашта духьале лоаттабеча къоаме белгала керда торонаш хьаеллаш хилар.

Цхьабакъда, массанена а метаж яц Московски переговорий итогаш социалистически Iаьдал чIоагIде, кулгалдара дакъа болхлой классаген Коммунистически партеген хилийта, Советски Союзен ерригаче социалистически содружествах халкъашкара доттагIал дола гIулакхаш дегIакхувлен тоаден лаьрхIа йола советско-чехословацки коммюнике тIа белгалъяь мероприятеши. Селхан а тIехьа доаржадеш дар столице союзни бIуьлашта духьале яра тIахьекхам беш дола къайлагIара газеташ. Премьерашта цIекой пенаш тIарен тикай антринаш тIарен Iодоаякха йоа зоштен лозунгаштен меттел юкъ юкъе гучадувл кердадараш. Эфире гIолла хIанз а къамаьлаш ду Москве вIаштIехьбаьнна барт аьIабе гIерташ.

ХIаьта а, антисоциалистически низаша уж гIулакхаш лелаеш шехьа а, мехкара хьал сатийнагIа хулаш доагIа, нах Iехабе гIерташ деча къамаьлашка кIезигагIа дуег.

ПРАГА, 29 август. ТАСС-а корр. М. Масленникова хоам бу:

Чехословаке коммунисташен темаме мел болча нахен хIанз шоай низ кхоачар ду мехка лерттIа хьал сихагIа юхаметтаоттадара.

Социалистически Iаьдала органий промышленни юртбоахами предприятей болх боаржамагIа дIабоалбалийтара тIадерзадаь гIулакхаш вIаштIехьдоахаш, и селхан Праге заседани еш хинна республика правительство.

Заседане дийцар производственни предприятей болх лертIабаккхара, дIайийна хIамаш сихагIа чуийца яхара, Прагера городской транспорта, мехкарча машинашъа транспорта, торговн сета болх тоабара дешаш.

Республика кагирхошкен, граждашкен кхайкар правительство дIайийна хIамаш, керттерча дакъе хои ялатеши чуэнача новкъостал дара уж тIехьехаш.

Иштта хьежар типографей, газетий редакце, радио, телевидене лерттIа боля юхаметтаоттабара лешашка а:

Заведенешкен фабрикашкен, юртбоахама кооперативашка а госхозашка а лерттIа болх юхаметтаоттабаь хиларах дувцаш дола хоамаш уж Праге. Республика тайп-тайпарча районашка ялатеши хои чуэнаш латт.

Коммунистически партен правительствах кулгалхоша лерттIа боахама вахар юхаметтаоттадара тIадерзадаь чакхдоаха гIулакхаш цхьаьнна духьале йоацаш хьаллацара мехка ерригга Iилма-технически интеллигенци тIахьийхар Iилма-техническа обществa.

Радиога гIолла къамаьл доаьча правительства Председателa О. Черника аьлар: «КПЧ ЦК январски Пленума лаьрхIа политика дIахо лелаяза ца Iе лаьрхIа де вай дIахоачадеш хилаза даргдац шин агIонгахьарча а дуккхача оагIонашкахьарча а соглашенеех вай тIийдаь дерригга декхараш». Цо дIакдайкадир, кIанзарча хьалаца дувзаденна правительства хьоабалдаьд кепайоззон, радио, телевидене хьакъехьяра, массови информацена правительства влияни хилар дезза Iаламде йиш хулийтаргйола чрезвычайни гIулакхаш делта, аьнна.

29 августе шийн болх йистебаьккхаб Словаке Коммунистически парте съездо. Съездо къоастадаьд ше советско-чехословацки переговорий итогех лерхIар, царех хIанз эттача халача ситуацех чакхдалара ше цаI мара боаца бакъахьвара никъ хилар а лаьрхIа. Словаке компарте ЦК хержай. Массава раьза а волаш ЦК хьалхарча секретарьла хержа-нов. Г. Гусак.

Нов. Г. Гусака предложенегIа съезд хьакъаьстар 24 августе къайлагIа Праге хиннача бокъо йоацаш гулъаьча «КПЧ 14-ча съездах» решенеех. Словаке Компарте ЦК 30 членой цуи президиума 6 членов тIаьза па тугаш дитад цу бокъо йоацаш гулъаьча съездо вIашагIъеллача «керда КПЧ ЦК» яхачун членал.

Чехословаке вахарех хIанз доалаш дола керттердар фуд аьлча, из да баха нах мехкара хьал сихагIа лертIадаккха гIерташ хилар. ДукхагIча къахьегамхоша цуьн лард лерхI Москверча советско-чехословацки переговорашка яь решенеш кхоачашъелгга ну лостаме КПЧ ЦК-и ЧССР правительствах чакхдоаха гIуленахаш. ХIаьта цу ларда тIа чакхдоалаш а латт чехословацки халкъа дерригача бокъонашв патриотически долча низай барт вIашагIкхетар.

Цунца цхьан ханна чIоагIагIа хулаш латт аьттехьарча, контрреволюцени низаша леладу гIулакхаш а. Къизадьняна советско-чехословацки переговорий итогашта духьала а дуллаш, ЧССР партийни начахьалкхени кулгалхоша боаха хьалхера конструктивни тIа юкъагIбита гIерт уж. Контрреволюцени низаша тIатIа дукхагIа атакаш ю КПЧ ЦК-и правительствах кулгалхошта, латташ дола цхьа шоашна Iаьдал дIаланна йиш хулийтаргйолча тайпара оргадаккха шоаш гIертилга къайла а ца кхувьаш.

Цу гIулакха уж хьинаре хьаьнкхоб империалистически низаша, цхьайолча малхбузехьарча радиостанцеша, масала, мехка вахарех лаьца йола объективни информаци дIакхайкаеча чехословацки радио ооа ца лоаийташ телхаю. хIаьта кунна цхьан ханна къайлагIарча радиопередатчиний балха новкъостал а лоаттаду. Цунца цхьан ханна дIахо а чакхйоахаш латт Чехословакен кунна кхьоагIо йолча социалистически мехкаштен духьалара оапийн меттакIаьленний кампани а.

Цу хьакъехьа хьокхаме да ООН-рча США вакало Д. Болла американски радиога гIолла даь къамаьл. Из вIаьеча кхоачаш вIазингавр чехословацки дош яха гIулакх Кхерамзлен Совете дувцаргдоацаш дIалоаккхилга ЧССР правительства хьалехаро, хIаьта, ший цхьаккхе а тайпара цу решенеш духьалдаккха бахьан а ца хиння, социалистически начахьалкхени адресагIа гIожача тайпара барт а биттар цо.

Социализма моастагIай боккъала а шоаш фу дергда ца хоаш корзагIбаьхаб социалистически державай вIашагIкхийтта фронт. Чехословакерча контрреволюцен ЧССР социалистически содружествах дIахоадделга лаьрхIача империалистически Мозарийн наьхь тIара низ бола духьале хиние лIаоттаро.

ТАСС. 29 август.

2 СЕНТЯБРЬ — ВЬЕТНАМА ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЯР ДIАКХАЙКАДАЬ 23 ШУ ДИЗАР

ДРВ-е дина къуьнькахьд аьхний дийна дуга. Хайхунг провинце Мокнинг кооперативе гектара тIара 2400 килограмм гарга дуга чуийду.

СУРТА ТIА: Мокнинг кооперативе кьетта тIа дуга доккьаш латт.

ВИА—ТАСС-а сурташ.

ПРЕЗИДЕНТА Л. СВОБОДА ПРИКАЗ

ПРАГА, 28 август. (ТАСС). Укх радио чу гIолла дIакхайкадаь Чехословацки халкъа эзарга дений Чехословацки Социалистически Республика Президента Верховни главнокомандующа Л. Свобода приказ. Л. Свобода Чехословацки халкъа эзаре инарлашта, эпсарашта, берригача тIема гIуллакхерча мехка приказаш ву вIаштIехьлен тIема дисциплина чIоагIъе, тIема хьакиний ерригга дапорламонеш бакъонца кхачашъерга Iаламде, мехка лерттIара вахар юхаметтаоттадара гражданский органашта дерригга лерттадаза мендаргинна новкъостал лоаттаре.

А. ДУБЧЕКА ДАЬ КЪАМАЬЛ

ПРАГА, 27 август. (ТАСС). Тахан радио чу гIолла къамаьл дир КПЧ ЦК Хьалхарча секретара А. Дубчека. Цо дийцар Москве хиннача переговорий результатех.

Цо хьаккхайкадир мехка КПЧ ЦК правительства, Къаман собране, Къаман фронта беш яхь а дIабоалбеш хилар.

А. Дубчека раьза хинна белгалдаькккхар горедашкен вертолеен демхий хатарашки довнапи хиина ца хилар. Тхо дог тийша да, аьлар цо, мехкара хьал лертIадоаккхаш чIоагIагIа боах бара тхоашта средствах оргарадоагIаргхиларах. Иштта дог тийша тхо хилар чIоагIду селхан Москверчa чакхъяьнача переговорашка а. Советски Союза вихалаша дукха хIамa даьд тахан нийсденнача хьалашка вай гIулакхаш лертIадахара.

А. Дубчека хьаккхайкадир, переговораш йолча хана мехкара хьал лертIадалорта хьежжа Чехословаке территоре тIара цхьа пачтIахьалкхен бIунаш вIезиг-цIезига доахаш арадоахаргхилара хьакъехьа барт вIаштIехьбаьнна хилар. Цо берригe граждашаш тIахьийхар порядок дисциплина лелабар, провокацеш ца хилийтара. Хьал лертIадаккхар—дIахо дегIахара керттера гIулакх.

А. Дубчека белгалдаьккхар. Чехословацки дIахо а ЦК январски майски Пленумий решенешка хьежжа социализма новкъа гIолла дегIаухаргхилар, гуманистически социалистически принципаш ю дегIахувларгхилар. Тхо балхаш тIа хьадоагIа. Атта хургъяц тхона. Цхьаболча нийса дар харцахьдахар гIулакх зиантарана, аьрахега дара хургдар, — аьлар цо. Хьал лертIадоаккхилга — шоалхане гIулакх, цхьабакъда, дIахо вай чакхдоахача дерригача гIулакхий керттера хьал да из. Шуьтахьарчa новкъостилга сатуйсаш да тхо шуьнгах чрезвычайни гIулакхай чакхдоха тхо дешаргуде а.

А. Дубчека беза дир президента Л. Свобода тахан къамаьл дишта тIехьагIа цхьайолча радиостанцешна гIолла даь керта бозза къамаьлаш. «Дешаш нихаца дIахувла атта да, цхьабакъда, шийн бехктохам кхетабеш хила веза», — аьлар цо.

КПЧ ЦК Хьалхарча секретара дIахо тIахьийдар социализм хьалъера декхараш дIахо чакхдахар духьа парте берригa членаш вIашагIтехара. «Парте кхьоагIо хилча мара йиш яц хулийтаргьяи кунта халача хьала кIалхарвала никъ лаха», — белгалдаьккхар цо.

А. Дубчека хоам бир, КПЧ ЦК пленум гулъергхиларах. Опыто хьайхах тхона, аьлар цо, политика хаддамбеллаш, оттача хьалах социализмана духьалдьаннача, моастагIал долча низашца пайда эцалургболача тайпара вIашагIйолла хоам хилар. Вай социалистически политика дехар ю.

Шийн къамаьл чакхдоалаш А. Дубчека халкъан партенен бархал лаьца шоаех тешаш бена уж хиларах. Социалистически халкъий содружества да чехословацки халкъ. Тхо теш, Чехословаке халкъаштен социалистически мехкий халкъаштен юкъера гIулакхаш лертIадаргхилара. Чехаих словакаиш интернационалисташ а гуманисташ ба. Интернационалистически уйлаш я вай Советски Союзаи кхача социалистически мехкашцен.

ДРВ-ЕНА ТIЕРА ЧУЯЙТАЙ 3116 АМЕРИКАНСКИ САМОЛЕТ

ХАНОЙ, 28 август. (ТАСС). Вьетнамски халкъа эзарга зенитчикаша 25 августе Нгеан яхача провинцена тIера чуйтай ДРВ оагIорча дьаэоши чухьа яьнна американски самолет.

Вьетнамски информационни агентство беча хоамагIа, ийх а американски ши самолет чуйтадар 26 августе Тханьхоа, Хатинь яхача провинцешта тIера.

Ерригаш а ДРВ-ена тIерча ситало империалистически агрессорий яйнараш 3.116 самолет а.

«ЮКЪАРЧА РЫНКА» ХУВЦАМАШ

(БРЮССЕЛЕРА ПИСЬМО)

Июль «юкъарча рынка» бутт бар бельгийски столице. ТрадицегIа «юкъарча рынка» министрий Совет гуллуш йолча конгрессий брюссельски дворецe сел каст-каста хьалхагIа шаккха а гуллуш хиннабале тамаш а тайп-тайпарча департаменташта керте латта «алхие» министраш. Ахкахара каникулаш дIайолалуча нехье Франци, Малхбузехьара Германи, Итали, Бельги, Голланди, Люксембург юкъе йоагIача «юкъарча рынка» гIулакхашца юваенна хьалхагIа къоастаяза йиса дукхха проблемаш къоастаяьдой хьажа безам бар.

Укх шера июль бетта дена, вайна ма харра, «алхиеа» чухьарча торговлерча промышленни товараштa тIера таможени пошлинаш цIенъяь дIа а яьха. цу группировка цхьатарра маьхаш оттадир «юкъарча рынкана» юкъе ноагIаш доаначa мехкашкара ухача товараштa. Нагахь санна юрта боахама продуктай цхьа рынок вIашагIйоллараx лаьна аьлча, уккаэара гIулакхаш аьттехьа а латтаи. «Юкъарча рынка» министрий Совета йаьхха дискуссеш яьчуд тIехьагIа мара юкъехьаккхазаш практически ерригга юртбоахама продукташ даргIатта делнига. Цхьабакъда, цун маIан дац «юкъарча рынка» доалонел чухьа товараш, капиталаш, болхлой низ леларца юваенна йола ерригга проблемаш къоастаь яьнний дихита. ХIаране шо-шоай хьаштий гаккхха дезача гIулакх дIакхьачача хана дукха а бахьанаш кораддоагIа «юкъарча рынкана» ларде хиш Римски договор теркал ца дара.

Масала, «алхие» кулгалдеча органий массеки заседани хетайир Франце ший промышленноста къаьсткъаьста доакъош лорадара мэтадьяхача, доазув оттадеш долча дукхача гIулакхашка а дIаьта иштта мехкара валютни гIулакхаш чIоагIIдара тIаерзадаь доахаш хиначa гIанашка а хьажара. Кхетадеш да группировкагa гIолларча партнерий мехка хьачукхухьача товарий контингенташ кIезигъяра Франце дIалолалаь гIулакхаш «декха» могарглолаш ца хиина хилар. цулухьа уж протекционистски гIулакхаш Франсега чакхдахийта раьза хуза мара кхы цар де хIама а дацар. Цхьабакъда, Франце оттадаьча доалонашта чIоагIа раьза йоацаш хилар ФРГ-еи Итали импорте дахьийтача машинаштен электротовараштен доагIача даькъа, хIаьта Бельги, Голландии текстила доагIача даькъа.

Цул совгIа ФРГ-еи Францеи цхьадола гIулакхаш тIайицад консервированни соки баьнадаараш чуккухьинга кIезигдара, хIаьта цо а чIоагIгIа эгIазбигаб «юкъарча рынкага» гIоллара нож партнераш. Нагахь санна гIулакх дIахо цу тайппара дIадоде, ахаш дувцар министрий Совета сессе кулуарашка. ФРГ-еи Францеи даьр норг кхьча мехкаша а дойя, Римски договорах кахката чIегилг мара хIама яхеюсаргьяц.

«Алхие» юкъарча юртбоахама политикана къаьст-къаьстача мехкий къамаи хьаштаи дIахарадахийтаро эгIазбигар Итале, Франце, Бельге, кхыча мехкий цхьабола фермераш.

Франце Бельгеи дукха фермераш гIайттар. Уж духьалбаьннабар «юкъарча рынкана» чухьа лаьтта закупочни маьхаш лохдара планашта. Июль бутт боаш Итале а иштта чIоагIгIа духьалаьалар ахаркой организацеш. Массава а эгIазбигар «алхиена» чухьара маьхаш лаккхагIча боараме лоаттазар духьа «сов йола» юртбоахама продуктан хIалекхьь дIалхара хьакъехьа кенайоаен тIа арадаьннача цхьадолча хеаманша. Цу долыча хIамаша хьахьекх, товараш хьадарцен юваенна йола ерригга проблемаш европейски капиталистически интеграце аьттехьа а кхоачашъяь ца хиларах.

«Юкъарча рынка» министрий Совета июльски сессеш йолча хана иштта йоккха моттиг дIалаьцар арахьарча политически проблемаш а. Цу даькъе керттера дош а долаш дуc «юкъарча рынке» шоаш дIадучуэнара хьакъехьа Англе, Ирланде, Дане, Норвеге даьча дехарца дувзаденна сообщества мугIараш шорделга. Къоаста ца еш дукха тIехьаяьнна из проблема цхьаькха дича а къоастаяьлаш яц, из ювцаш латта хIанз нхи шу даьнналале а.

Англии кхьдола мехкаш «алхиена» юкъе дIачуэнара керттера инициатораш я Бельги, Англеца монополистически капитала яххьа бувзанаш долаш йола Голландии. КIезигагIа белгалйоалеча позице тIа латт Итали ФРГ-еи, Малхбузен Германи «наьаар берг» а хиння дIаотта гIерташ але а. Англи дIачуэнара духьала я Францеи, из США-на сов ойха юваенна а группировкаиа юкъе американски хьаштаи чакхдаха тарлуш я хеташ. Иштта хет Франце Англи «юкъарча рынке» дIачуэнара «алхиена» шийна чухьа а кIоаргга хувцамаш дергда аьнна. Цу тIа а, Францена хетачох, Англе экономика хIана сов халача хьал тIа а я. ХьалхагIа ше чакхъяьха вето бокъо юкъе а ца йоаккхаш, Франце хIанз Англеца цхьа шийн тайпара преференциальни соглашени яра е «юкъарча рынке» дIачуэнийта лаьхкаш еннараш юкъе а болаш «преференцей зона» хьаяра планаш хьалхатетт. Кхы тайпа проекташ а и йижа бокъо йола член а лоархIаш Англи нах мехка группировкана юкъе дIачуэналехьа юкъе йоалийтача юкъа хьакъехьа. Укх гуралъа уж ерригга планаш юха а Iомае лаьрхIадар эттара тIехьагIа хиннача, «юкъарча рынка» министрий Совета сессе.

«Юкъарча рынка» мехкий къахьегамен социальни гIулакхий министрий июльски заседане чIоагIгIа къувсаш дийцар «алхие» доалонел чухьа балха низ маргIатта дIа-юха лелараx дола дош. Из проблема къаьстта лоархIама я ах миллион гарга хьобе болх боашаш нах болаш йолча Италена. Парех дукха бараш болх лехаш «алхие» кхыча мехкашка ахаш ца боалаш хул, дукхагIча хана элементарни бокъонаш йоацаш кIезига нах луш бола болх мара кхоачаш ца беш бола миллион гарга итальянцаш цу мехкашка хIаналехьа болх беш бале а. Министрий Совета яьча решенеша цхьарча юхьита дIадоах «алхие» мехкашка болхлой дIачу-хьачу ахара оттадаь доазонаш. Цхьабакъда, «юкъарча рынка» къаьсттача органаш бокъе шоашка ют балха низ сов дукха белаш долча мехкий а районий доазонаш дIакъовла мукъа телара гIулакха (хIаьта хьобе болх боаца нах, хоаш ма дарра, «алхие» дукхагIа долча мехкашка болаш ма бай).

Цу тайпара а «юкъарча рынка» министрий Совета эттара тIехьарча — «каникулашта хьалхарча» — сессей керттера решенеш. Цар массаза а хьайла латтача, кегаенначa формулировкашта юкъара хьагуш дар цаI де: къоастаь яла гаьна а я, е къоастаялург йолаш а яц из хийрачьна экономически группировки чухьа дегIаахарехаи мерьарцен юваенна йола ерригга оахалтара проблемаш. Цхьабола аьттув болашйоацаш «юкъарча рынкана» юкъедоагIаш доацача мехкашта дукхаьйоргдаь йолча дискриминационни политика даькъе, цхьабакъда, группировкана шийна чухьара болхлой вIашкхухьаленаши конкуренции къовсами лаьгIуш бац. ВIалла а барт вIашагIа ца кхеташ дешаш да арахьарча политически проблемай даькъе а, масала, Англе «юкъарча рынке». дIачуэнара гIулакха. «Юкъарча рынка» оасаний болх гураьха кхы а ниммъалагIа хургба аьнна хета бокъо лу цу долача хIамаша.

В. ВОЛКОВ. (ТАСС корр.).

ВАЙЦИГА ХЬОАШАЛГIА БА ПОЛЬСКИ СТУДЕНТАШ

Боккхача безамца тIаийцар грозненцаша укх деношка вайцига хьошалгIа баьхка Московски тайп-тайпарча лаккхерча дешаре заведенешка дешаш бола Польски халкъа республикера студенташ. Къилбаседа Кавказе выступленеш еча агитбригадана юкъеяьнгIа 26 сег.

Тайп-тайпарен сакъердамен а студенташа кийчъяь концертни программа. Цунна юкъе да студенташа шайн Даьхенах — Польшах долу илленаш, халкъа а хIанзарча композиторий а произведенеш.

Хоза хеташ тIаийцар грозненцаша Московски консерваторе студенткис Кравец Алицияс даьхна иллеш, Жезник Янека йийша поэта В. Броневски стихаш, Лихоти Тадеуша айина юмористически дуьцараш, Краснодемский Андрей солист а волаш агитбригада членаша даь «Халхавуьла зIамига саг» аха халхар, кхийола номераш. Зрителий терко тIеозаш да студенташа шоьшца дена Польша юьцаш дола кинофильм.

Грозне массехк хьа доаккхаргIа агитбригада.

КАУНАССКИ ГАЛЕРЕЯ ЭКСПОНАТАШ

Къаьнкаче замалахьарча литовски города Каунаса юкъмоттиге а витражен монументальни скульптурая Галерея. Укхаза да республика художникийн скульпторийн дикагIа дола балхаш. Царга гIолла ше йиш а дукхача бIаьшеренашка хьадена литовски халкъа вахар. «Iазаца шераш», «ТIема шераш», «Машар» — уж цIераш техкай выставка чуловцам хойташ йолча скульптора Владис Вильджюнаса дахчах яьча скульптурни группах.

Цу сакъете теркам тIаьода «Пирчюписа нана» яхача скульптурана. ГIайгIано кIалйихьяле а кIалйисанза йолча, тоIIадаь бийкаш дьъча кхалсага маьлхара сурт. Из болх вовзаш волча советски скульптора, Ленински преме лауреата Гедиминас Иокубониса хетабаьб фашизмана кIалбисараш дагабохара. Памятник ше оттадаьд гитлеровцаша чил марз кхы хIама яхе на дуташ хIалак а яь, советски нахе керда юхайхллача Пирчюпис яхача юрта, хIаьта выставкеръяр цун модель а я. Москве оттадаьча «Ленин» яхача Иокубониса памятника цхьакха модель а укхаза я.

Дин на луш да лакха айнь байрахх бе йоаллача кхалсага борза сурт. Из а «ПаргIато» яха скульптора Зикароса скульптура. «Машар» яхача темина хетабаь ба Юозас Мякеноса болх. Цхьан кулгаца тоIIадаь маркIа делла бер а долаш, йоккхачи хьаллаьца байрахх а йолаш йола кхалсаг-нана а из.

Галина ПАВЛОВА.
(АПН).

СОМ—ПЛАНАЛ СОВГIА

Дика сом хиннаб укх шера Урус-Мартана районна «Мичуринский» совхозе. 46 гектарах хIаране тIара плин 40 центнер мара йоацача, 42 центнер еш кхебаьб звеньевой Кахарманов Сулеймана. 150 процент кхоачашъю дийнахь йола норма сом чуэцаш болча кхалнаха Абубакарова Зарас, Юсупова Зитус, кхычар.

Республика а мехка городашка а дIакхухьийт цар Iажаш, кхачаш, кхораш, кхьбола сом. ХIаале дIалаххьийтай 150 тонн.

— Дийнахьи буса сацаш тха станце вагонашта сом тIаботтара болх, — дуьц Ермоловски станце начальника ков. А. Панасенко. — Бакъсга дика бу из болх «Мичуринский» совхоза къахьегамхоша.

Ишта дика къахьег совхоза бешамаш лелаераша. Планах 196 тонн бохка белча хIаале 190 тонн сом бехкаб цар дакчахьакхенга. хIаьта чуэца кхы а дукха сом ба укхаза.

И. ЦУЕВ.

МОАРШАЛ ХЬОНА, ХЬАМСАРА ШКОЛА!

Чакхдаьлар сакъердаме ахка. Каникулашка дика садеIа а баьна юха парташ тIа IохоашаргIа бераш. ХIана хьатIаденача керда-ча дешара шера республика 455 юкъарообразовательни школашка дешаш хурга 246 эзар бер.

Дукха да царна юкъе эггара хьалха парташ тIа хоашаргдараш а. Из ди сихагIа хьатIакхачаргда сатувсаш хиннад уж.

Укх деношка шоай классаши хьехархойи бовза шо-шоай шкалашка гулбеннабар юкхьанца дешо бовзаш бераш а каникулашка саноIаш хиннараш а...

Хоза хийдена, шоай кIоргашх бе йоаххаш дар № 22 йолча Грознески школа коа перекличка гулдена бераш. Укх шера цхьоалагIча классашка дешаргдараш да бIаьнгел совгIа бер.

Перекличка йистеньанчул тIехьагIа шо-шоай классашка дIа-юха кхьыстар уж.

Сурта тIа: № 22 йолча школа вороIлагIча «А» класса кулгаз шийх дешархошца.

И. Панина сурт.

БАЬЧЧА ЮБИЛЕЙНА ХЕТАЯЬ

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара юбилейна хетаяь чакхйоахача тайп-тайпарча мероприятешта юкъе белгаяла Ленинчана. Сакъердаме чакхйоах уж Науриски районни культура ЦIагIа, «Победа», «Наурский», «Калиновский» яхача совхозий клубашка, В. И. Ленина цIерагIарча колхоза клубе, Калиновски культура ЦIагIа, кхычахьа.

Массанена хозахеташ чакхъяьлар дукха ха йоаццаш Наурски районни культура ЦIагIа «Ленин хIана а дийнабарел дийнагIа ва» яхача темах хиина Ленинчана. Цунна юкъе дакъа даьцар М. Ю. Лермонтова цIерагIарча драматически театра артиста Куклин Леонид Семеновича. Комсомола III-ча съезде баьчча даь къамаьл дагадоккхийтар цо гулбенначарна. Цоашна раьза хилар къахьегамхой «Между ливнями» яхача спектакла тIара В. И. Ленина роль лоазеш цо гойтача сценана а.

КIезига къахьеганзар районни культура Цен болхлоша «Вай Даьхе фе дерае аьнна В. И. Ленина дань васкет» яхача темах Ленинчана кийчъеш а. Дика чулоацам болаш яр республика тIемна комиссара В. Е. Веденева цIига йийша лекци. Цу сарахьа дукха сакъердаме хIамаш дийцар Наурская станица къахьегамхоша вIашагIкхийттача Советски Союза Турпала Ш. С. Абрамова, Ленина орден доалача Ищерская станице ваха волча Ф. С. Сетанова, отставкерча генерал-майора М. П. Пенкова, кхычар.

Белгалдаккха деза хIара Ленинчана чакхйоахахача хана баьччах дола кинофильм а из духаца произведенех оттадаь концерт оттадеш хилар. Масала, шоай тIехьара Ленинчана йолча хана «Аппассионата» яха кинофильм гойтар районни культура ЦIагIа гулбенначарна.

Района юрташкарча клубашка В. И. Ленина вахаран цун деятельности хетаяь чакхйоаха тайп-тайпара мероприятеш я баьхача вахьа терко тIаозаш. Вай республика дикагIболча художникаша дакъа а лоаццаш яр дукха ха йоаццаш «Победа» яхача чхьагIар лоаххача совхоза клубе «В. И. Ленина образ — изобразительни искусстве» яхача темах хиина сайре, цига доклад йир художника Ф. Н. Сачкос.

Шоаш хьоашалгIа боагIаш баьччах долча картинай выставка еллар художникашна. ХIара картинах аннотаци йир цар. Ленинах лаьца дукха сакъердаме хIамаш дийцар сайре кийчъеча даьъа лаьцача Алпатовски юкъерча школа № 20 йолча ГПТУ-н хьехархоша А. Ф. Голубенкос, Я. М. Гашинас, А. М. Сапаева. Дика кийчъяьлар цар шоаш йийша лекцеш: «В. И. Ленин къаьнга денаш», «В. И. Ленин хьамсара нохчи», «В. И. Ленина образ — художествении литературе», кхычар.

Юххера а Ленинчана чакхйоалаш «Ленин — Октябре», — «Ленин — 1918-ча шера», яха а кхыдола а кинофильмаш гойтар къахьегамхошта.

Цу тайппара дика чулоацам бола Ленинчанаш кхычахьа а чакхъяьлай тха районе. Цул совгIа Ленина вахаран цун деятельностах хетаяь тематически сайренаш, Ленински дешараш чакхдоах, докладаш ю, лекцеш еш.

Ишта района партийни организацеша «Знание» яхача общества районни отделенеца цхьана района берошта къахьегамхошта дIадоашийт сийлахь-воккхача баьчча В. И. Ленина вахари цун сийдола гIуллакхаш.

Е. САРАНЦЕВА,
«Знание» обществе Наурски районни правлене бахитевха-по секретарь.

РЕВОЛЮЦЕ БАЬЧЧА ДАГАВЕХА!

Советски Iаьдала шовотъе итт шу дизар долеча деношка Москве Кремлерча Ивановски майдан тIа лоадеш хьалийлар автор ленинградски скульптор Вениамин Пинчук — еррийгсоюзни конкурсе котаьккхар а волаш дола В. И. Ленина вегIа памятник.

Композицега лиллача массазаръяр санна ах скульптура. Бокъонца ше хиквача тайпара хьалухьалъоттаду цо хиннача хIамах сурт. Ленин бокъонца хIанза ше болх беш вахIача шийна Кремлерча кабинетера аравальча, тахьашта кIал Iо а хайна, уйла ец вагIаш санна хет. ХIана миллионашта бIаргагу из памятник. Юххьанна Енисея тIарча города Красноярска лаьрхIа кийчъеш вар Пинчук Ленина монумент. Цу монумента проект эр цо конкурсе ахьийтар а. Жюре массена раьза а волаш эггара дикагIчарех а лаьрхIа тIаийцар скульптура.

IIахьалхашкалаь йогIаенна йола фигура, тамашийна дика лоазаш тесса кулг, ленински озмалехьа нIаьрха хьалестабаь корта. Фуд цу образа скульптора яхьехьор? Мишта гу цунна Iовахьийта волаш Ленина хьо цу даькхача Енисейна йистерa, малхбоалехьарча СибарегIара памятник?

Ильича монумент хьалйоагIартъя Красноярска юкъе Революце майдан тIа. «Ленина образ, — йоах скульптора, — майдан цIераца, хIанзарча Енисейца, СибарегIа тахан хулаш йол дакча хIамкха тоим кхоачашъе безам ба са».

Владимир Ильич Ленин — Вениамин Пинчука ерригача творчества тема. Ленина эггара хьалхара портрети цун скульптурен цо хьалий 1924 шера.

ХIана массехк монумента автор ва из — «Ленин ха йисте», «Ленин трибуна тIа», «Оренбурген Ленинградерча Васильевски гIайрен тIеи Ильича дегIа памятникаш.

Пиниаш йоккхий а СССР художествай Академие членаи РСФСР халкъа художники волча Пинчука.

— Укх гаргарча хана, — аьлар скульптора, — Красноярскана лаьрхIа монумент йистебоаккхаргъа аз. Цул тIехьагIа кхыча скульптораца архитектораца цхьана Ленина памятник хьаде волалургва со из ваьча города Ульяновске.

[illegible]
(АПН).

СПОРТ

АЛАСХАНОВ ЗАЙНДИНА ДОШО МЕДАЛЬ

Минск яхача городе «Трудовые резервы» обществе хиина Ерригсоюзни спартакиада чакхъяьннай. Вай мехка низболашагIа йола коллективаш яр спартакиаде дакъа лаьцараш.

РСФСР сборни команда ший лоIамерча вIалтохаргах зетачарна юкъе вар вай мехкахо Аласханов Зайнди.

Тlех дика хьокхамаш гойтар цо яхьашка. Шийн доалга (юкъера доза) дешача цхьо хьалхара моттиг яьккхар Зайндина. Дошо медали цхьоалагIча степена дипломи, цул совгIа маьлхера приз яхьаш цIавенав вай мехкахо.

Аласханов Зайнди Iомаваьча цун тренера Багаев Дегена а дошо медали грамотех еннай.

«УРОЖАЯ» ФУТБОЛИСТИЙ ТОЛАМАШ

Вай республика доазол араьха шн матч дIайихьай укх тIехьарча хана «Б» классе чуйоагIача Грознески «Урожай» команда футболисташа.

Кировакане «В» класса йиълагIча групперча «Ширак» яхача командаца вIашагIкхийттар вай футболисташ. 101-ча минуте счет хьайийллар «Урожая» футболиста Василюшкина. ШоллагIа тайп йолалуш а из гол юха йийхар фусам-даьна. Цул тIехьагIа вай футболиста Найденова юха а хьалхаьнхар ший команда. Бакъда, матч йистеяла цхьа минут мара йисаяцар вай командашна аIаранашка шоллагIйола бурган чутехача хана. Ишта счет 2:2 йолаш чакхдаьлар из ловзар.

ШоллагIа йола матч Читаури яхача городе дIайихьар «Урожая» футболисташа. 37-ча минуте хьалхара бурган чутехар Найденова. ТIаккха 78-ча минуте шолагIьар чутох Вырыпаева. Фусамдаьша цхьа бурган чутехар вайчарна. Цу тайпара, йиънех кхо очко яьккхай вай футболисташа.

ПРОМЫШЛЕННИ ЦЕНТРАШТА

Мехка массе а шIIиргашка бохаш а дика лоархIаш а ба вай республике хьалхебеш бола сом. Нохч-ГIалгIай респотребсоюза заготовительно-сбытовой организацеша хIанза из массанахьа дIакхухьийтанга вIаштIехьдаьккхад.

Поволжье къахьегамхоша чIогIа хоатташ ба вай Iажаш, кхораш, хьечаш. Цудухьа укх деношка Горький яхача городе 500 тонн тайп-тайпара сом дIабахийтаб вайцигара. Куйбышеве — 200 тонн, Татарски АССР-е — 150 тонн, Ярославле — 126 тонн.

Сезон йоалеча дика республика доазол дехьа дIабаьхийтаб йерзача хьувкхаьна 1600 тонн сом. Цох кхоалагIа дола дакъа духхьал Суженски райзагот контора дIалаьхьийтай.

МЕКСИКА. XIX яххан Олимпийски ловзарашта кийчо еш, 6 миллион нах бахача города хилаиза на йоала транспортни проблема меттел. гIаш лелараш яр а кхоачашъе тIерт город Мехико... ГIулакх миштад аьлча, мексикански «пеатонес», дукххача кхыча махкашкара гIаш лелараш а санна, башха сатем болаш бац. хIаьта тIаккхочаш латтача машина хьалхашка гIолла улицай тIехьаьла гIерташ а хул. Цу тайпарча, яине а олимпийскичох тара йоацча яхьа цкъала доккхий хетараш хул. Цудухьа Мексика столица городской Iаьдалаша гIаш лелараш кхетабе дагахьа цхьаькха хIама а даьд. Улицашка арабаьнаб юххьанцарча классашкара дешархой. Бокъонца болча регулировщикашка санна шоклекхаргаш а еннай царга, кхьакъа образованиэ аьнна тIанзадаь вьака тIера ленте а долаш йола форма а еннай.

Сурта тIа: цIе сердая гучаяьнча вIаший кулгаш а лийце дIаьуттача бераша кхийнараш декхарийла бу светофора баьццара сердая алладна транспорт тIех а ювлийташ, сабаре латта. Цу кампанех фу хурга хIанз а хоьш дац.

С. Сычева сурт.
ТАСС фотохроника.

ХАОТТАМ

СЕНТЯБРЬ— ГУЙРАН ЮХЬ

Мишта хургба гуйран хьалхара бутт? СССР европейски территорий тIа хьалхарча, кхоалагIча, пхелагIча пхе деношка лоадама йовчаш а йовцаш, кIеаиг-дукха моркхаш хургья, буйсашкеи Iуйренашкен дохк уттаргда; юхейнсача юкъагIа, цхьайолча ханашка догIаш а делхаш, кхьала хургья, хьалхарча итт дийнахьа ди а къувкъаш. Хьалхара итт ди юкъе дахче хина, 12—15-чен 20—24-чен сентябре шеллургья, буйсашки къилбаселе 0—5 градус шелал а хулаш, къилбаседа-малхбоале, малхбоале 3 градус шелагара 2 градус йIовхалга а кхоачаш, юкъмоттигеи малхбузен 0—5 градус, Украине, Молдаве, къулбамалхбоале 3—8 градус йIовхалга а кхоачаш. йIайха хила тарлу бетта юкъе, тIеххьарча пхе дийнахьа, къилбаседен къилбаседамалхбоалеи 15—20 градусага, юкъмоттиге 18—23 градусага, малхбузеи малхбоалеи 20—25 градусага кхоачаш йIох а луш.

Крымен Кавказен Iаьржача форда бердий йистошка сентябре дийха а сиха а хургья хьалхарча, кхоалагIча, пхолагIча пхе деношка; юхейнсача юкъагIа хувцалуш хургья, лоацачча ханашка догIаш делхаргда, цхьаццанахьа дикъувкъаргда. Буйсашка 8—13 градусеи деношка 15—20 градусеи йIовхал хила тарлу 5—7, 13—15, 22—24 сентябре. Деношка 24—29 градус а буйсашка 15—20 градус а йолаш йIовхал хеттаргья 3—4, 10—11, 18—20 сентябрен бетта тIеххьарча пхе дийнахьен.

Малхбузен СибарегIа, Юкъерчен Къулбехьени Уралс кIеаиг-дукха моркхаш хургья шоллагIчен тIеххьарчен пхе деношка. Юхейнсача юкъагIа кхьала хургья, цхьайолча ханашка догIаш делхаргда, хьалхарча итт дийнахьа дикъувкъаргда, кхоалагIча итт дийнахьа — къилбаседе лоа а уьш догIа делхаргда. Шеллургья 6—8, 13—15, 21—24 сентябре, буйсашка 3 градус шелалтара 2 градус йIовхалга а кхоачаш. ДIайхо деношхургда 10—12, 18—20, 26—28 сентябре.

Казахстане догIаш а делхаш ди а къувкъаш, чIогIа мух а хьекхаш хувцалуш ха латтаргья къилбаседехьа хьалхарча итт дийнахьен 15—25 сентябрен, къулбехьа 1—7, 20—25 сентябрен. Шийло хургья шоллагIча итт ден юкъъен кхоалагIча итт дийнахьен. Температура лакхлургья бетта юккъен кхоалагIча пхе дийнахьен, дийнахьа 20—28 градус, къулбехьа кхы а нохагIа йIовхал а хулаш.

Средни Азе нохагIча хана кIеанга моркхаш хургья, йовчаи а йовцаш. Наггахьа кIеанг-дукха догIаш хургда, цхьаццанахьа дикъувкъаргда. Шийло, хургья бутт чакхбоаллаш, буйсашка 4—9 градус йIовхалга а кхоачаш. 33—36 градусага кхоачаш йIайха хургья бетта юккъен юкъъен.

Дальни Востока лоадама йовчаи а йовцаш, кIеанг-дукха моркхаш хургья, цхьайолча моттигашка дохк уттаргда шоллагIа итт ди чакхдоаллаш кхоалагIча итт дийнахьен. Юхейнсача хана кхьала хургья, дикъувкъаргда, кхоалагIча итт дийнахьа къилбаседе лоа а уьш догIа делхаргда. Шийла хургья тIеххьарча пхе дийнахьа; йIайхо хургья Хабаровски Приморски крайшка, Амурски Сахалински областашка хьалхарча итт ден юкъъен шоллагIа итт ди чакхдоаллаш хургья йIайхо.

СССР гидрометеоцентр.
(АПН).

* * *

Тахан республике гIоллаш Грозне йовчаи а йовцаш, хувцалуш моркхаш хургья, малхбоалехьара цкъарчоа гIаьххьа а хьекхаш, тIаккха чIогIа хьокхаш мух хургба. 23—28 градус йIовхал хургья.

Кхоанен ломмен хувцалуш моркхаш хургья, цхьаццанахьа лоаццача ханашка догIа делхаргда, дикъувкъаргда. малхбоалехьара цкъарчоа лаьгIа а болаш. тIаккха гIаьххьа хьекхаш мух хургба, буйсашка 13—18 градуси деношка 27—32 градуси йIовхал хургья.

Метеостанци.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

31 августе

В. И. Ленина цIерагIара майда

19 сахьат даьлча дена 20 сахьати 30 минути даллалца гарнизона тIема часта духовой оркестра концерт. Цул тIехьагIа 21 сахьат даллалца музыкахьни антракт. 21 сахьат даьлча дена 22 сахьат даллалца хроникальни-документальни кинофильмай сборник.

С. М. Кирова цIерагIара саноIи культурни парк

18 сахьати 30 минути яьлча зелени театра Софие хиннача IX йерригача дунен кагирхойи студентийн фестивале дакъа лаьцараша вIашагIкхетар. Шелковской района художествении самодеятельноста концерт. 19 сахьати 30 минути яьлча кинолектори «Тха легачи кулгаш — хьона коммунизм» яха кинофестиваль. 18 сахьат даьлча «Кругозор» яхача звуковой журнала вагIашта гIолла яха радиопередача. 20 сахьат даьлча халхара майде — халхарий сайре. 11 сахьат даьлча дена а 18 сахьат даьлча а массови площадке халхараш, конкурсаш, ловзараш, аттракционаш.

«Красный молот» завода культура цIа

11 сахьат даьлча «Iадика хийла сакъердаме ахка» яха берий утренник. 12 сахьат даьлча берий художествении самодеятельноста концерт. 14 сахьат даьлча «Лораe шоай укхацIено» яхача темах кинолектори.

Хлебокомбината клуб

16 сахьат даьлча Iадман-атеистически темах дола кинофильмаш хьоккаргда.

Просвещене болхлой клуб

17 сахьат даьлча Коммунистическая яхача улица цIей. Программа юкъе да: «Города Грознек тха улицаш историех» яха бесада, документальни кинофильмаш, художественни самодеятельноста концерт.

Н. К. Крупская цIерагIара культура [illegible]

19 сахьат даьлча ахханарча кинотеатре «Сийлоча гIуллакхий дийна бола тешалаш» яха тематически сайре. Октябрьски района комсомольцаш вIашагIкхет 20—30 шерашкарча комсомольцашца. Документальни кинофильмаш хьоккаргда.

С. М. Кирова цIерагIара культура [illegible]

14 сахьат даьлча «Ленински комсомола 50 шу» яха кинофестиваль.

В. И. Ленина цIерагIара культура [illegible]

19 сахьат даьлча Зелени театре «Китаера хIанзара хьал» яхача темах лекци. 20 сахьат даьлча В. И. Ленин ваьча дийнахь дена 100 шу дизара хетаяь документальни кинофильмаш хьоккаргда. Цу хана аххаиарча халхаоний площадке — халхарий сайре. Эстрадни оркестр локх.

Химиканий культура цIа

18 сахьат даьлча лекционни зале — «Дунен халкъашта юкъерча хьалах» лекци.

Промстройа цIерагIара культура цIа

18 сахьата 30 минути яьлча «Бераша дика дешаргдолаш мишта Iомаде деза» яхача темах дай-ноаношта лаьрхIа лекци.

М. Горьки цIерагIара клуб

12 сахьат даьлча «Марша йоагIийла школа!» яха беранта лаьрхIа утренник. 14 сахьат даьлча — «Шера ба хьо са хьамсара нохк» яха кинофестиваль.

1 сентябре

В. И. Ленина цIерагIара майда

19 сахьат даьлча дена 21 сахьат даллалца Челюскинцей цIерагIча кинотеатра эстрадни оркестра концерт. Цул тIехьагIа 23 сахьат даллалца «Расилаша юхьдухьал» яха кинофильм хьоккаргда.

С. М. Кирова цIерагIара саноIи [illegible]

«Марша йоагIийла школа!» яха сакъердам. 19 сахьат даьлча Зелени театре «Грозне 100 дийнахьара тIемаш лаьтта 50 шу» яха тематически сайре. Сунженски района Троицки культура Цен художествении самодеятельноста концерт. 19 сахьати 30 минути яьлча кинолекторе — «Кърта мукъарча республикай йохаьургйоаца Союз» яха кинофестиваль. 18 сахьати 30 минути яьлча музыкальни рекламе — «Пе кийиг» яха республикански теннкий театра спектакль. 10 сахьат а 16 сахьат а даьлча «Школьни иллей радиоконцерт». 19 сахьат даьлча «Республика мехкдаьттахойн газашкани — къахьегама вахте» яха радиожурнал. 18 сахьат даьлча «Кругозор» яхача звуковой журнала вагIашта гIолла. Цу хана массови площадке «Школьни ашараш ер» яха духовой оркестра концерт. 11 сахьат а 19 сахьат а даьлча массови площадке ловзараш, конкурсаш, аттракционаш. 20 сахьат даьлча халхара майде — халхарий сайре. Iуйра дена сарралца парке болх беш а аттракционаш, лел йара бассейн, дешара павильон, спортивни майдаш.

«Красный молот» завода культура цIа

11 сахьат даьлча «Школьни хьалхара гургал» яха берий утренник. 14 сахьат даьлча «Дийна цIейши, образаши, пар ду зуланаши» яха лекци. Документальни кинофильмаш хьоккаргда. 17 сахьат даьлча культура Цен агитбригада концерт.

Н. К. Крупская цIерагIара культура дворец

18 сахьат даьлча кинолекторе — «Сай Дай нохк, сай республика хестам» яхача темах Нохч-ГIалгIайчен поэташцеи писателашцеи вIашагIкхетара сайре.

С. М. Кирова цIерагIара культура дворец

Мехкдаьттан газовни промышленноста болхлой Ерригсоюзни Дена хетабаь бокха массови сакъердам.

В. И. Ленина цIерагIара культура дворец

10 сахьати 30 минути яьлча садоIама зале — юххьанцарча классашка дена дагIача беранта лаьрхIа фильмий утренник. 19 сахьат даьлча Зелени театре мехкдаьттан газовни промышленноста болхлой Ерригсоюзни Дена хетаяь доклад. 20 сахьат даьлча «Комсомольций сийдаль-доккхача гIуллакхий романтикаш» яха кинофестиваль. Цу хана ахханарча халхара площадке — халхарий сайре.

Химиканий культура цIа

18 сахьат даьлча лекционни зале — «Болхлойн гIуллакхера наха бахка хьанйбари дIабахари нийсъделлар» яха лекци.

Промстройа цIерагIара культура цIа

15 сахьат даьлча «Сакъердаме сахьат» яха беранта лаьрхIа утренник. 17 сахьат даьлча «Недаш разведчикаш» яха кинофильм хьоккаргда (мехкдаьттан газовни промышленноста болхлой Ерригсоюзни Дена хетадаь да). 17 сахьат даьлча «Белам а белхам а» яха литературни концерт.

15-ча участка клуб

20 сахьат даьлча мехкдаьттан газовни промышленноста болхлой Ерригсоюзни Дена хетаяь сайре.

М. Горьки цIерагIара клуб

Мехкдаьттахой Цей.

Стадионашкеи спортивни залашкеи

31 августа

«Спартака» стадион

17 сахьат даьлча — коммунально-бытовой предприятей производственни коллективий командашта юкъера волейбольни яхьаш.

«Локомотива» стадион

10 сахьат даьлча — Грознески машийнаьхкъа отделене хьалхара моттиг яккхара футболах ловзачара яхьаш. 17 сахьат даьлча — республика клубий хьалхара моттиг яккхача футболистий яхьаш.

С. Орджоникидзе цIерагIара стадион

10 сахьат даьлча — «Труд» ДСО хьалхара моттиг яккхара бе ловзаеча бургаца маIача нахьа командашта юкъера яхьаш.

Крекинг-завода стадион

9 сахьат а 16 сахьати 30 минути а яьлча «Труд» спортивни обществе хьалхара моттиг яккхара футбольни яхьаш.

1 сентябре

«Спартака» стадион

9 сахьат даьлча волейбольни яхьаш.

«Динамо» стадион

13 сахьат даьлча республика клубий хьалхара моттиг яккхара футболистий яхьаш.

С. Орджоникидзе цIерагIара стадион

10 сахьат даьлча «Труд» ДСО хьалхара моттиг яккхара бе ловзаеча бургаца маIача нахьа командашта юкъера яхьаш.

Локомотивни депо майдаш

10 сахьат даьлча — волейболах ловзачара классификационни яхьаш.

ЛадувгIа, хьажа

31 август

РАДИО

6.30 — Нохч-ГIалгIайчен хьаттахеладарю (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Передачай программа. 7.25 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Ашараш. 8.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 8.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 8.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — Ашараш. 16.30 — «Къонах» (эрсий меттала). 17.00 — РадиоладувгIархой заявкех оттадаь концерт. 18.00 — Москва. Мехкдаьтта кхайккхача промышленноста министра выступлени. 18.18 — Литературни беседа (гIалгIай меттала). 18.35 — Светий заявкех оттадаь концерт. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ.

15.00 — Школьни калейдоскоп. (гIалгIай меттала). 15.40 — Берашта. Фильм. 16.00 — Новьност, кхуиш воагIа сегIа». 16.40 — Советски искусствайн литературан мастераш. Шолоховца 30 минут». Научно-популярни фильм. 17.10 — «Стенька Разин» яхача Глазунова симфонически поэмах оттадаь музыкальни фильм. 17.30 — Газеташи журналаши хIара дезала. 17.40 — «Алладиниа — тамаш йола лампа» яха художественни фильм. 19.05 — ВЛКСМ 50 шу дизар. Iилмана-теоретически конференцена чакхъоалхаш. 19.20 — Ах баь шера тьерахьаш «1926 шу». 20.00 — Шоана, бераш! 20.10 — Дунен юкъера обозрени. 20.30 — «Ха» информационни программа. 21.00 — «Шоана, хьамсара хьехархой». Концерт. 22.00 — Передачай программа. 22.05 — Ашарий переры. 22.10 — «Иллеш дукхезарий клуб» (ЦТ).

1 сентябрь

РАДИО

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.30 — Москва. 8.20 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.30 — «Шоана дукхезза ашараши иллеши» яха концерт. 9.00 — Москва. 13.15 — Передачай программа. 15.20 — «Дукъ тIера гувнал» яхача А. Дакаева повеста тIера дакъа (нохчий меттала). 15.40 — Концерт. 16.00 — Москва. 16.30 — «Халача чакъа ирах» яха радиоочерк (эрсий меттала). 17.00 — «Къонах» (гIалгIай меттала). 18.00 — Мехкдаьттахошта хетаяь передача. 18.30 — Мехкдаьттахой заявкех оттадаь концерт. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ.

11.56 — Передачай программа. 12.00 — Дешархошта. «Пионерия» яха телевизионни агентство (ЦТ). 12.30 — Берашта. Фильм. 12.58 — Ах бIаь шера тьерахьаш «1927 шу». 13.40 — Ленин ваь бIаь шу кхузара хетаяь передача. 14.00 — Тахан мехкдаьттан газовайн промышленноста болхлой ерригсоюзни ди ю (ЦТ). 14.30 — «Пятилетки тахкарча ирах». Мехкдаьттахой дийна. 15.30 — Мехкдаьттахошта оттадаь концерт. 16.30 — Керлача дешара шера хетадаь «Радужные ворота» яха концерт. 18.00 — Керда хоамаш. Киножурнал (ЦТ). 18.15 «ВорхI ди». Халкъашта юкъера программа (ЦТ). 19.00 — Футболах ловзаи хьалхара моттиг яккхара, «Динамо» (Киев) — «Нефтчи» (Баку). Киевера передача. Перерыв йолча хана передачай программа. 20.45 — «Огоньки» яха музыкальни комеди.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бахтохкана секретара—3-34-58; партийни вахарен, культурен, промышленностен отделий—3-42-30; юрта боахамен письмай отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-58; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.
СФ02219. Заказ № 3504.